

RP 206/2016 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 29 § i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen, 28 § och 35 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning, lagen om elev- och studerandevård samt 24 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition innehåller förslag till ändringar av lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning, lagen om elev- och studerandevård samt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Propositionen anknyter till statsminister Juha Sipiläs regeringsprogramms riktlinje om att gallra bland kommunernas lagstadgade uppgifter och de skyldigheter som styr fullgörandet av dem.

Syftet med propositionen är att på ett ändamålsenligt sätt omorganisera vissa förfaranden och förpliktelser som gäller skolor och läroanstalter och som hänför sig till upprätthållandet av arbetsron samt till lagen om elev- och studerandevård. Enligt förslaget kan utbildningsanordnaren besluta att även en rektor kan fatta beslut om avstängning från läroanstalten eller uppsägning från elevhemmet för viss tid i fråga om gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Enligt förslaget ska bestämmelser om planen för att skydda eleverna och de studerande mot mobbning och trakasseri framöver finnas endast i lagen om elev- och studerandevård.

Vidare föreslås det att lagen om elev- och studerandevård förenklas genom att reglering som överlappar social- och hälsovårdslagstiftningen stryks. Kommunerna och utbildningsanordnarna ska ges mer omfattande prövningsrätt än för närvarande när det gäller att utarbeta planer för verksamheten och inrätta olika grupper. Dessutom ska det behörighetsvillkor som föreskrivs för en kurator ges en mer allmän utformning så att även en person med en lämplig högskoleexamen, som innefattar eller utöver vilken personen även avlagt ämnesstudier i socialt arbete, är behörig för uppgiften som kurator.

Det föreslås att lärokursen för de som studerar enligt lärokursen för gymnasiet för vuxna för enhetligas i gymnasieutbildningen genom att slopa skyldigheten att ordna konst- och färdighetsämnen samt hälsokunskap i gymnasiet för dem som studerar enligt lärokursen för vuxna och som inlett gymnasiestudierna när de var under 18 år. I samband med detta föreslås att bestämmelsen om priset per enhet för gymnasier i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras så att priset per enhet är det samma för dem som studerar enligt lärokursen för vuxna och oberoende av den studerandes ålder.

Propositionen hänför sig till statens budgetproposition för år 2017 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2017. Bestämmelserna om att för enhetliga lärokursen för dem som studerar enligt gymnasiets lärokurs för vuxna träder enligt förslaget i kraft den 1 augusti 2017 och ändringen av finansieringslagen i anknytning till detta den 1 januari 2018.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
2.2 Bedömning av nuläget	8
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	9
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	9
4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	14
4.3 Konsekvenser för barn och barnfamiljer.....	15
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	16
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	16
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	16
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	17
DETALJMOTIVERING	18
1 LAGFÖRSLAG	18
1.1 Lagen om grundläggande utbildning	18
1.2 Gymnasielagen.....	18
1.3 Lagen om grundläggande yrkesutbildning.....	19
1.4 Lagen om elev- och studerandevård	20
1.5 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	23
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	24
3 IKRAFTTRÄDANDE	25
LAGFÖRSLAG	26
1. Lag om ändring av 29 § i lagen om grundläggande utbildning	26
2. Lag om ändring av gymnasielagen	27
3. Lag om ändring av 28 och 35 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning	28
4. Lag om ändring av lagen om elev- och studerandevård.....	29
5. Lag om ändring av 24 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.....	31
BILAGA	33
PARALLELLTEXTER	33
1. Lag om ändring av 29 § i lagen om grundläggande utbildning	33
2. Lag om ändring av gymnasielagen	34
3. Lag om ändring av 28 och 35 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning	36
4. Lag om ändring av lagen om elev- och studerandevård.....	38
5. Lag om ändring av 24 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.....	41

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Enligt regeringsprogrammet har regeringen för avsikt att skära ner kommunernas kostnader med en miljard euro genom att minska kommunernas lagstadgade uppgifter och de skyldigheter som hänför sig till uppgifterna. I regeringsprogrammet och i bilaga 3 till programmet fastställs flera riktlinjer för detta. Kommunernas ekonomiska situation är fortsättningsvis stram. Skuldsättningen fortgick under åren 2014–2015. Samtidigt ökar servicebehovet snabbt i och med att befolkningsstrukturen förändras. Kommunernas uppgifter och skyldigheter har under decenniernas lopp kontinuerligt ökat, så även under 2000- och 2010-talet. Enligt regeringsprogrammet är det nödvändigt att inskränka kommunernas uppgifter och skyldigheter. Detta möjliggör kort- och långsiktiga besparingar, dels genom direkta åtgärder och dels genom omarbetning av kommunernas processer och verksamhetsmodeller.

Enligt regeringsprogrammet ska konkreta förslag till åtgärder läggas fram särskilt när det gäller att minska skyldigheterna bl.a. i fråga om tillgången till tjänster (tidsfrister, kapacitet), resurserna för tjänsteproduktion (behörighetsvillkor, produktionsgruppernas personalstruktur, gruppstorlek, personalutbildning, lokaler), den interna myndighetsprocessen för tjänsteproduktion (planer, lämnande av information, myndighetssamarbete) och de externa processerna i anslutning till tjänsterna (samarbetet med kunder och intressentgrupper, hörande, lämnande av information).

Enligt regeringsprogrammet ska detaljerade och snäva behörighetsvillkor frångås. Avsikten är att kompetensen hos den person som utses till en uppgift ska betonas. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för uppgifter som hör till utövningen av offentlig makt ska utfärdas genom lag. I övrigt ska man däremot avstå från att i lagstiftningen ställa krav på en viss utbildningsnivå, förutsatt att det inte finns särskilt vägande skäl till det. Behörighetsvillkoren ska ses över så att behörighetsvillkoret för sådana sakkunniguppgifter som kräver utbildning på högre nivå i regel ska vara högskoleexamen.

De yrkesrelaterade behörighetsvillkor och krav gällande utbildningsstrukturen som berör producentgrupperna medför tilläggskostnader för kommunerna, inflexibla processer samt svårigheter vid rekryteringen och tilläggsarbete t.ex. i samband med skötseln av vikariat. Även utbildningsanordnarna orsakas kostnader av de utbildningskrav som följer av de detaljerade lagstadgade behörighetsvillkoren. Dessutom försämrar de detaljerade bestämmelserna möjligheterna att utveckla arbetsbeskrivningarna när det gäller de anställdas kunskaper och de faktiska behoven i anslutning till uppgifterna.

Finansministeriet inledde ett projekt och tillsatte en beredningsgrupp för att bereda och samordna genomförandet av ett åtgärdsprogram för minskning av kommunernas uppgifter och skyldigheter. Projektperioden var 25.6.2015– 31.3.2016. Reformministerarbetsgruppen anförtroddes ansvaret för styrningen och fastställandet av riktlinjer för beredningen och genomförandet av projektet. Finanspolitiska ministerutskottet förordade 16.2.2016 genomförandet av det åtgärdsprogram som utarbetats inom ramen för projektet.

De ändringar av lagstiftningen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som föreslagits i denna regeringsproposition hör till det nämnda åtgärdsprogrammet.

Enligt punkt 1.4 i åtgärdsprogrammet ska lärokursen för dem som avlägger gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna förenhetligas, genom att skyldigheten att ordna kurser i

RP 206/2016 rd

konst- och färdighetsämnen samt hälsokunskap för studerande som inlett studierna före 18 års ålder slopas.

Kommunernas möjligheter till flexibilitet vid rekryteringen av personal begränsas av detaljerade behörighetsvillkor. Kartläggningen av kommunernas uppgifter år 2015 visar att kommunerna ska iakttä ca 88 skyldigheter och rekommendationer som berör personalens behörighet. I lagstiftningen finns det ungefär tio bestämmelser som berör utbildningsstrukturen för produktionsgruppernas personal. För närvarande har ca 50 yrken reglerats i lag.

Enligt punkt 2.1 i åtgärdsprogrammet ska sådana krav på en viss utbildningsnivå eller en särskild examen som det inte av vägande skäl finns anledning att bevara strykas ur bestämmelserna om behörighetsvillkoren. Av åtgärdsprogrammet framgår det att bl.a. behörighetsvillkoret för en kurator enligt lagen om elev- och studerandevård ska utvidgas.

Enligt punkt 3.2 i åtgärdsprogrammet ska bestämmelserna om planering och organisering av verksamheten enligt lagen om elev- och studerandevård lindras för den grundläggande utbildningens, gymnasieutbildningens och yrkesutbildningens del. Dessutom ska skyldigheterna att planera, följa upp och utfärda anvisningar om disciplinära åtgärder i samband med den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen lindras. Ändringar föreslås i flera paragrafer i lagen om elev- och studerandevård. Dessutom föreslås det i propositionen att det administrativa förfarandet för avstängning från läroanstalten på viss tid ska förenklas i samband med utbildningen för andra än läropliktiga.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Enligt 29 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) har den som deltar i utbildning rätt till en trygg studiemiljö. Enligt den regeringsproposition (86/1997) som berör lagen förutsätter denna bestämmelse för det första att de lokaler och redskap som är avsedda för undervisningen är trygga. För det andra förpliktar bestämmelsen utbildningsanordnaren att sörja för att eleverna inte råkar ut för våld eller annan pänalism i skolan. Utbildningsanordnaren ska som en del av läroplanen utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasseri samt verkställa planen och övervaka att den iakttas och genomförs. Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för läroplanen ta in bestämmelser om hur denna plan ska utarbetas. I 21 § i gymnasielagen (629/1998) och i 28 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) finns det likaså bestämmelser om rätten till en trygg studiemiljö, vilka motsvarar bestämmelserna i lagen om grundläggande utbildning.

Vidare finns det bestämmelser om elevhälsoplanen i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013), som trädde i kraft vid ingången av år 2014. Enligt 13 § i den nämnda lagen svarar utbildningsanordnaren för att det för varje läroanstalt utarbetas en elevhälsoplan för hur elevhälsoverksamheten ska genomföras, utvärderas och utvecklas. Planen ska utarbetas i samverkan med läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Elevhälsoplanen kan också vara gemensam för två eller flera läroanstalter. Planen ska ses över inom ett år efter det att den välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § har setts över.

RP 206/2016 rd

Elevhälsoplanen ska innefatta

- 1) en uppskattning av det totala behovet av elevhälsa och de elevhälsotjänster som är tillgängliga,
- 2) läroanstaltens åtgärder för att främja den generellt inriktade elevhälsan och tillhandahålla de stödinsatser som behövs,
- 3) hur samarbete ordnas med de studerande och deras familjer samt med dem som arbetar vid läroanstalten och andra aktörer som bidrar till de studerandes välbefinnande,
- 4) en plan för hur de studerande ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier, samt
- 5) åtgärder för att genomföra och följa upp elevhälsoplanen (egenkontroll).

Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för läroplanen eller i någon annan föreskrift ange hur elevhälsoplanen ska utarbetas.

Utbildningsanordnaren ska följa genomförandet av läroanstaltens elevhälsoplan.

I gymnasielagen finns bestämmelser om disciplinstraff. Enligt 26 § i gymnasielagen kan en studerande som stör undervisningen eller i övrigt bryter mot ordningen eller gör sig skyldig till fusk ges en skriftlig varning som disciplinstraff. Om förseelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt på ovan avsett sätt efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från läroanstalten för viss tid, högst ett år, samt sägas upp från elevhemmet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna. Beslut om avstängning från läroanstalten eller uppsägning från elevhemmet och beslut om avstängning från studierna fattas enligt 26 a § i gymnasielagen av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren. I enlighet med utbildningsanordnarens beslut får även läroanstaltens rektor bestämma att en skriftlig varning ska ges.

En motsvarande bestämmelse som ingår i gymnasielagen finns också i 35 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning, där det bestäms att en studerande kan ges en skriftlig varning om han eller hon stör undervisningen, betar sig våldsamt eller hotfullt, gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot ordningen vid läroanstalten. En skriftlig varning kan ges också om en studerande vägrar att visa upp intyg över narkotikatest enligt 34 a § i lagen, eller enligt en utredning som avses i 34 a § har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga är nedsatt. Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig olämpligt efter att ha fått en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från läroanstalten för viss tid, högst ett år, samt sägas upp från elevhemmet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna. Beslut om att en studerande tilldelas en skriftlig varning fattas av rektorn. Beslut om indragning och återställande av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhemmet samt om avhållande från studier fattas enligt 35 a § i lagen av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. I organet ska det ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, elevvärderna, lärarna, arbetslivet och de studerande. Innan en studerande avstängs från läroanstalten, sägs upp från elevhemmet eller ges en skriftlig varning ska den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning skaffas samt den studerande ges tillfälle att bli hörd. Innan en studerande avstängs från läroanstalten eller sägs upp från elevhemmet ska också den studerandes vårdnadshavare höras. Den studerandes vårdnadshavare ska underrättas om andra disciplinära åtgärder.

RP 206/2016 rd

Det ska fattas skriftliga beslut om disciplinstraff, indragning av studierätten och avhållande från studier. Samtidigt som beslut fattas om indragning av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhemmet eller avhållande från studier ska det fattas beslut om eventuell verkställighet innan beslutet har vunnit laga kraft och om verkställighetstidpunkten.

I gymnasielagen föreskrivs det om den allmänbildande gymnasieutbildning som bygger på den grundläggande utbildningens lärokurs och som är avsedd för ungdomar och vuxna. Enligt den regeringsproposition (RP 86/1997 rd) som berör gymnasielagen gäller lagen både sådan gymnasieutbildning som ordnas för ungdomar och sådan som ordnas för vuxna. Utbildningsanordnarna kan inom lagstiftningens ramar dock ordna utbildningen separat dels i en sådan tillämpad form som är avsedd för ungdomar och dels i en sådan tillämpad form som är avsedd för vuxna. Enligt propositionen anges det inte i lagen hur gamla studerande som ska anses som vuxenstuderande, utan denna fråga hör samman med valet av studerande och det sätt på vilket utbildningen ordnas, och faller därför inom ramen för utbildningsanordnarens beslutanderätt. I avvikelse från detta ska vissa av lagens bestämmelser dock, i enlighet med vad som anges i dem, tillämpas antingen endast på personer som har inlett sina studier efter att de har fyllt 18 år eller på minderåriga studerande.

Enligt 7 § 2 mom. i gymnasielagen kan studierna, enligt vad som föreskrivs med stöd av 10 §, innefatta lärokurser av olika omfattning. För en studerande som har inlett gymnasieutbildningen sedan han eller hon fyllt 18 år är kurserna i konst- och färdighetsämne samt hälsokunskap frivilliga. Innan den gällande gymnasielagen trädde i kraft år 1999 var konst- och färdighetsämnena inte obligatoriska ämnen i vuxengymnasier eller folkhögskolor.

Enligt 10 § 1 mom. i gymnasielagen fattar statsrådet beslut om de allmänna riksomfattande målen för gymnasieutbildningen och om hur den tid som används för undervisningen ska fördelas mellan undervisning i olika ämnen, ämnesgrupper och studiehandledning (timfördelning). I statsrådets förordning om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i den utbildning som avses i gymnasielagen (942/2014) fastställs en särskild timfördelning dels för ungdomar och dels för vuxna. Utbildningsstyrelsen har å sin sida med stöd av 10 § 2 mom. i gymnasielagen utfärdat föreskrifter dels om grunderna för läroplanen för gymnasieutbildning för ungdomar och dels om grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen för vuxna.

Enligt 1 § i gymnasieförordningen (810/1998) omfattar gymnasiet lärokurs minst 75 kurser. I undervisning som är avsedd för vuxna omfattar lärokursen minst 44 kurser, och en kurs i genomsnitt 28 timmar. En studerande som deltar i undervisning avsedd för vuxna och som har inlett studierna innan han eller hon har fyllt 18 år ska dessutom delta i undervisning i gymnastik och hälsokunskap samt konst- och färdighetsämnena. I 15 § 2 mom. i gymnasieförordningen preciseras definitionen av en studerande som har inlett studierna innan han eller hon har fyllt 18 år. En studerande som har fyllt 18 år anses ha inlett studierna som yngre än 18 år, om den studerande fortsätter de studier som han eller hon har inlett som yngre än 18 år i undervisning som ordnas av samma eller en annan utbildningsanordnare, och dessa studier inte har varit avbrutna under minst ett år.

Enligt 10 § 8 mom. i förordningen om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i den utbildning som avses i gymnasielagen ska en studerande som inlett gymnasiestudierna före 18 års ålder utöver de 44 kurser som hör till lärokursen för vuxna avlägga minst en kurs i gymnastik, en kurs i hälsokunskap och två kurser i bildkonst eller musik eller en kurs i vartdera av de två sist nämnda ämnena, varvid det totala antalet kurser är minst 48. För andra studerandes del kan dessa ämnen inkluderas i studierna såsom valfria kurser.

RP 206/2016 rd

Utgångspunkten är att gymnasiets lärokurs för vuxna är avsedd för personer som är äldre än 18 år. Enligt 4 § 2 mom. i undervisningsministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande i gymnasieutbildningen (856/2006), vilken utfärdats med stöd av 20 § i gymnasielagen, får en sökande som är yngre än 18 år antas till utbildning som är avsedd för vuxna endast av särskilda skäl som hänför sig till den sökande. Beslutet om antagning fattas av rektorn. Enligt förordningens motivering och rättslitteraturen kan de nämnda särskilda skälen utgöras exempelvis av sociala skäl eller hälsoskäl.

Enligt statistiken över antalet studerande fanns det i gymnasieutbildningen enligt lärokursen för vuxna, fränsett den utbildning som ordnas vid internatskolor, år 2014 uppskattningsvis 1 300 studerande som inlett studierna innan de fyllt 18 år.

I 24 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) föreskrivs om priser per enhet för gymnasier. Enligt 1 mom. beräknas priserna per enhet för studerande vid gymnasier årligen på basis av de riksomfattande totalkostnader som alla utbildningsanordnare har orsakats av gymnasieutbildning under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms. När priserna per enhet beräknas beaktas 58 procent av antalet studerande som inlett studierna efter att de fyllt 18 år. I paragrafens 7 mom. bestäms att priset per enhet för en studerande som har inlett studierna efter det att han eller hon fyllt 18 år är 58 procent av priset per enhet för utbildningsanordnaren i fråga. Studerande vid internatskolor utgör dock ett undantag. Enligt paragrafens 9 mom. föreskrivs genom förordning av statsrådet om de grunder enligt vilka läroämnen som slutförs i enlighet med 20 § 3 mom. i gymnasielagen omvandlas till studerandeantal och beaktas i antalet sådana studerande enligt 1 och 5 mom. i denna paragraf som har inlett studierna efter det att de fyllt 18 år.

I 7 § i lagen om elev- och studerandevård anges behörighetsvillkoret för en kurator. Behörig för uppgiften som kurator är den som åtminstone har behörighet enligt 6 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005), dvs. yrkeshögskoleexamen inom hälsovård och det sociala området med inriktning på det sociala området (socio-nom). Den ansvariga kuratorn ska ha socialarbetarutbildning. I 8 § i lagen om elev- och studerandevård finns en definition av vad som avses med skol- och studerandehälsovård och i paragrafens 2 mom. definieras de uppgifter om målsättningar som hänför sig till skol- och studerandehälsovårdstjänsterna. Syftet med de skol- och studerandehälsovårdstjänster som avses i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) är att främja välbefinnandet i läroanstalten samt en sund och trygg studiemiljö, främja och följa de studerandes sunda uppväxt och utveckling, välbefinnande och studieförmåga, samt identifiera de studerandes behov av tidigt stöd och anordna det stöd som behövs samt hänvisa till vård och undersökningar. Utöver dessa uppgifter ska man inom skolhälsovården dessutom stödja föräldrarnas och vårdnadshavarnas välbefinnande och fostringsarbete.

I 10 § i lagen om elev- och studerandevård finns bestämmelser om sådana social- och hälsovårdstjänster som ordnas för att stödja undervisningen och utbildningen i specialläroanstalter. Enligt 10 § 1 mom. får en specialläroanstalt ordna hälso- och sjukvårdstjänster för sina studerande efter att ha lämnat en anmälan om saken till regionförvaltningsverket. Av en specialläroanstalt krävs därmed inte ett sådant tillstånd för att ordna dessa tjänster som föreskrivs i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990). Enligt 10 § 2 mom. föreskrivs det i lagen om privat socialservice (922/2011) om ordnande av privat socialservice och om anmälningsförfarandet i samband med det. I 10 § 4 mom. förutsätts det att en utbildningsanordnare som ordnar social- och hälsovårdstjänster har tillgång till behövliga databehandlingstjänster för att den information som uppkommer i arbetet på lämpligt sätt ska kunna behandlas och lagras i särskilda delregister för elevhälsa som är avsedda att användas av yrkesutbildade personer.

I 12 § i lagen om elev- och studerandehälsa anges vilka uppgifter som ska tas in i en sådan välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § i barnskyddslagen (417/2007). Planen ska innehålla uppgifter om elevhälsans målsättning och de centrala principerna för det lokala arbetssättet, en uppskattning av det totala behovet av elevhälsa och av de elevhälsotjänster, de assistenttjänster och den stöd- och specialundervisning som är tillgängliga, åtgärderna för en förstärkt generellt inriktad elevhälsa och för ett förstärkt tidigt stöd till de studerande, samt uppgifter om genomförandet och uppföljningen av planen och om utvärderingen av elevhälsans kvalitet. I lagens 13 § finns bestämmelser om den elevhälsoplan som utbildningsanordnaren ska utarbeta och om dess innehåll. Enligt paragrafens 1 mom. ska planen ses över inom ett år efter det att den ovan nämnda välfärdsplanen för barn och unga har setts över. För genomförandet av elevhälsovårdstjänsterna ansvarar enligt 14 § en sektorsövergripande styrgrupp. Elevhälsogruppen leds av en representant som utsetts av utbildningsanordnaren.

2.2 Bedömning av nuläget

Den gällande utbildningslagstiftningen innehåller i stor omfattning mycket detaljerad reglering. Exempelvis 12 § i lagen om elev- och studerandevård, där det bestäms vilka uppgifter som ska tas in i välfärdsplanen för barn och unga, är onödigt detaljerad och ger inte möjligheter att utarbeta planen utgående från de lokala behoven. Dessutom innehåller lagstiftningen vissa överlappningar, i och med att samma frågor regleras dels i utbildningslagarna och dels i lagen om elev- och studerandevård samt i social- och hälsovårdslagstiftningen. Till god lagberedning hör att en och samma fråga regleras bara i en lag. Överlappande reglering gör det svårare att förstå sig på utbildningssystemet och kan medföra onödiga och eventuellt också överlappande anvisningar.

Definitionen av kurators behörighet har betraktats som alltför snäv. Det har i många sammanhang framförts att kuratorsuppgifter har skötts också av personer med annan utbildningsgrund än vad som motsvarar behörighetsvillkoret. Dessutom är hänvisningen till lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården föråldrad, eftersom lagen i fråga har upphävts vid ingången av maj 2016, genom lagen 287/2016. Behörigheten regleras nuförtiden i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015). Det finns således också av denna anledning skäl att revidera bestämmelsen om kurators behörighet.

De bestämmelser om beslutsfattandet i anslutning till avstängning för viss tid som ingår i gymnasielagen och i lagen om grundläggande yrkesutbildning är strama och byråkratiska. Dessutom är det fråga om ett så långsamt förfarande att det inte är möjligt att fatta beslutet om avstängning för viss tid vid den tidpunkt då det skulle vara bäst både med tanke på den studerande själv och hela läroanstalten.

Enligt statistiken över antalet studerande i gymnasier kan det uppskattas att det år 2014 fanns ca 1 300 studerande som inlett studierna innan de fyllt 18 år som studerade enligt lärokursen avsedd för vuxenutbildning någon annanstans än i utbildning i internatform. Det verkar som om ovanligt många studerande som inlett studierna när de var under 18 år har tagits till gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna, trots att lagstiftningen föreskriver att studerande som inleder studierna när de är under 18 år kan tas till utbildningen endast av särskilda skäl. Finansieringen för studerande som inlett gymnasieutbildning innan de fyllt 18 år är ca 1,72 gånger högre än för dem som inlett studierna när de fyllt 18 år. Finansieringen för en utbildningsanordnare förbättras betydligt i förhållande till antalet kurser om personer yngre än 18 år antas till gymnasieutbildning enligt en läroplan för vuxenutbildning.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

I lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om grundläggande yrkesutbildning åläggs utbildningsanordnarna för närvarande en skyldighet att i samband med läroplanen utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasserier samt verkställa planen och övervaka att den iakttas och genomförs. I syfte att minska den överlappande regleringen föreslås det att bestämmelserna om denna skyldighet ska slopas. För de nämnda utbildningsformernas del ska denna skyldighet i fortsättningen regleras bara i lagen om elev- och studerandevård.

Vidare föreslås det en förenkling av det administrativa förfarandet i samband med avstängning för viss tid, högst ett år, och uppsägning från elevhemmet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna, vilket regleras i gymnasielagen och lagen om grundläggande yrkesutbildning. Det föreslås att rektorn i stället för eller vid sidan av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren ska kunna fatta beslut om dessa åtgärder. Målsättningen är att beslutsprocessen ska för snabbas, vilket även är ägnat att förbättra säkerheten i läroanstalterna.

Skyldigheten att dra försorg om säkerheten i skolorna och läroanstalterna lindras inte, men metoderna att fullgöra skyldigheten ska inte i fortsättningen regleras lika noggrant som för närvarande.

Det föreslås att lagen om elev- och studerandevård ändras så att behörighetsvillkoret för uppgiften som kurator görs lindrigare. Behörig för uppgiften som kurator är framöver enligt förslaget även en person som har en högskoleexamen som lämpar sig för uppgiften och i vilken ingår eller utöver vilken personen avlagt ämnesstudier i socialt arbete. Det föreslås att lagen om elev- och studerandevård förenklas även i fråga om planer och grupper. I välfärdsplanen för barn och unga antecknas framöver en beskrivning av hur elevvården verkställs i skolorna inom kommunen. Elevhälsoplanen behöver enligt förslaget inte längre ses över inom en utsatt tid efter det att välfärdsplanen för barn och unga har setts över. Den elevspecifika elevhälsogruppens uppgifter kan framöver skötas också av en läroanstaltsspecifik grupp som lämpar sig för uppgiften.

Propositionen föreslår också att vissa bestämmelser som överlappar social- och hälsovårdslagstiftningen stryks från lagen om elev- och studerandevård. Dessa ändringar påverkar inte genomförandet av elevvården.

Dessutom föreslås det att 7 § i gymnasielagen ska ändras så att studier i konst- och färdighetsämnen inte längre ska vara obligatoriska för sådana studerande som inleder gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna innan de fyllt 18 år. Denna ändring hänför sig till finansieringen av gymnasieutbildningen. I fortsättningen ska finansieringen fastställas utgående från om gymnasieutbildningen avläggs enligt lärokursen för ungdomar eller enligt lärokursen för vuxna, och de studerandes ålder ska inte längre påverka finansieringen. Dessa förslag hänför sig till åtgärdsprogrammet för minskning av kommunernas uppgifter.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Vid bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna har man använt sig av Statistikcentralens uppgifter om antalet elever och studerande vid läroanstalterna och hos utbildningsanordnarna

RP 206/2016 rd

år 2014, Kommunarbetsgivarnas kalkyl över kostnaderna för årsveckotimmarna år 2016, som grundar sig på Statistikcentralens statistik över lönerna inom den kommunala sektorn år 2014, uppgifter om den kommunala sektorns löner 2015 som omvandlats till 2016 års nivå, de uppgifter Utbildningsstyrelsen 20.9.2014 samlat in om anslagen per studerande, Utbildningsstyrelsens uppgifter om statsandelsfinansieringen år 2016, resultaten av den insamling av uppgifter om främjandet av hälsa och välfärd i gymnasier och yrkesläroanstalter som Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd (THL) genomförde år 2014, resultaten av den insamling av uppgifter om främjandet av hälsa och välfärd i grundskolor som Utbildningsstyrelsen och THL genomförde år 2013, samt Statistikcentralens statistik över lönerna inom den kommunala sektorn år 2015.

I propositionen föreslås det att bestämmelsen om skyldigheten att utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasseri ska slopas ur 29 § i lagen om grundläggande utbildning. Eftersom det är fråga om slopande av parallell reglering och utbildningsanordnarna fortsättningsvis kommer att vara skyldiga att inkludera en ovan avsedd plan i den elevhälsoplan som avses i lagen om elev- och studerandevård, har det i propositionen bedömts att slopandet av denna bestämmelse inte har några ekonomiska konsekvenser för utbildningsanordnarna.

I propositionen föreslås det en förenkling av det administrativa förfarandet i samband med avstängning för viss tid, högst ett år, och uppsägning från elevhemmet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna, vilket regleras i gymnasielagen och lagen om grundläggande yrkesutbildning. Det föreslås att rektorn i stället för eller vid sidan av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren ska kunna fatta beslut om dessa åtgärder. Vid den insamling av uppgifter om främjandet av hälsa och välfärd som THL utförde år 2014 undersöktes det hur många gånger läroanstalterna på andra stadiet under läsåret 2013–2014 använt sig av avstängning från läroanstalten för viss tid och uppsägning från elevhemmet. Vid yrkesläroanstalterna hade avstängning från läroanstalten använts ca 210 gånger och uppsägning från elevhemmet ca 270 gånger. Vid de läroanstalter som ordnar gymnasieutbildning hade avstängning från läroanstalten använts två gånger och uppsägning från elevhemmet sex gånger. I beräkningarna har det uppskattats att man genom att försnabba beslutsprocessen kunde minska det administrativa arbetet med ungefär fyra timmar per avstängning eller uppsägning. Då antalet avstängningar och uppsägningar under läsåret 2013–2014 ställs i proportion till det totala antalet läroanstalter, innebär det att besparingen för yrkesläroanstalternas del kommer att uppgå till uppskattningsvis 0,12 miljoner euro. Eftersom antalet avstängningar och uppsägningar i samband med gymnasieutbildningen varit mycket litet, kan försnabbandet av beslutsprocessen däremot inte väntas ha några ekonomiska konsekvenser för gymnasieutbildningen.

Vidare föreslås det att den förpliktelse som föreskrivs i 13 § i lagen om elev- och studerandevård, dvs. förpliktelsen att se över den läroanstaltsspecifika elevhälsoplanen inom ett år efter det att välfärdsplanen för barn och unga har setts över, ska slopas. Därigenom minskas det administrativa arbete som översynen av planen orsakar de läroanstalter som ordnar grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning. I beräkningarna har det uppskattats att översynen kräver ca 40 timmars arbetstid vid läroanstalterna under en fullmäktigeperiod, dvs. under fyra år. Då man utgår från de genomsnittliga lönekostnaderna för en rektor kommer slopandet av översynsskyldigheten således för samtliga läroanstalters del att medföra en besparing på uppskattningsvis 6,2 miljoner euro under fyra år, dvs. ca 1,55 miljoner euro per år. Av den årliga besparingen kommer 1,2 miljoner euro att hänföra sig till den grundläggande utbildningen, 0,18 miljoner euro till gymnasieutbildningen och 0,12 miljoner euro till yrkesutbildningen.

RP 206/2016 rd

I propositionen föreslås det även att bestämmelsen om elevhälsogrupper i 14 § i lagen om elev- och studerandevård ska ändras, så att förutom en sektorsövergripande elevhälsogrupp för läroanstalten även någon annan grupp vid läroanstalten ska kunna fungera som elevhälsogrupp. Eftersom ändringen av denna bestämmelse inte innebär att behovet av en elevhälsogrupp eller gruppens uppgifter slopas, har man bedömt att förslaget inte har några ekonomiska konsekvenser för utbildningsanordnarna.

I propositionen föreslås att 7 § i lagen om elev- och studerandevård ändras så att behörighetsvillkoret för kuratorer ges en mer allmän utformning. Eftersom behörighetsvillkoret även framöver är en lämplig högskoleexamen som innefattar eller utöver vilken personen avlagt ämnesstudier i socialt arbete uppskattas ändringen inte ha nämnvärda ekonomiska konsekvenser. Ändringen kan i något avseende minska antalet rekryteringsomgångar om det blir lättare än tidigare att anställa personal direkt i ordinarie arbets- eller tjänsteförhållanden.

Vidare föreslås det att 12 § i lagen om elev- och studerandevård ska ändras så att det i välfärdsplanen för barn och unga bara ska införas uppgifter om hur elevhälsoverksamheten genomförs i de läroanstalter som är belägna i kommunen. Den föreslagna ändringen minskar arbetsmängden för dem som utarbetar planen, då kommunen i enlighet med de lokala behoven kan pröva vilka uppgifter som ska införas i planen. Enligt 12 § i barnskyddslagen ska planen godkännas i kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år. I beräkningarna har det uppskattats att arbetstiden för dem som utarbetar planen i och med denna ändring kommer att minska med en arbetsvecka under fyra år. Eftersom välfärdsplanen för barn och unga ofta utarbetas av flera olika personer har man i beräkningarna använt som uppskattad arbetstidskostnad en timkostnad som består av de uppskattade genomsnittliga lönekostnaderna för de personer som hör till elevhälsogruppen. Besparingarna uppskattas under fyra år uppgå till ca 0,34 miljoner euro, i och med att arbetstid som motsvarar en arbetsvecka sparas i kommunerna. De årliga besparingarna uppskattas uppgå till 84 000 euro.

Enligt statistiken fanns det år 2014 ca 7 700 studerande inom den gymnasieutbildning som ordnas enligt lärokursen för vuxna. I gymnasieutbildningen för vuxna omfattar lärokursen minst 44 kurser. En studerande som har inlett sina gymnasiestudier enligt lärokursen för vuxna före 18 års ålder ska dock utöver de 44 kurser som hör till lärokursen dessutom avlägga minst en kurs i gymnastik, en kurs i hälsokunskap och två kurser i bildkonst eller musik eller en kurs i vardera av de två sist nämnda ämnena, varvid det totala antalet kurser är minst 48. Det bedöms att antalet studerande som inledde sina studier före 18 års ålder och som studerade enligt en lärokurs för vuxna uppgick till cirka 1 330 år 2014. Uppskattningen grundar sig på Statistikcentralens studerandedatainsamling från den 20 september 2014 som baserar sig på personbeteckningar. I uppskattningen har man använt de studerande som studerar enligt lärokursen för vuxna och som var under 18 år när de inledde studierna och som anmälts som studerande i högst fyra år. På basis av Utbildningsstyrelsens datainsamling vet man att antalet studerande som inlett studierna när de var över 18 år inte varierar nämnvärt under beräkningsdagarna 20.9 och 20.1, varvid den uppskattade besparingen grundar sig direkt på Statistikcentralens studerandeantal av den 20 september 2014.

RP 206/2016 rd

Enligt Kommunarbetsgivarnas beräkning är lönekostnaderna, inklusive bikostnader, per årsveckotimme för gymnasieutbildningen i gymnastik, hälsokunskap, musik och bildkonst följande på 2016 års nivå:

Kurs	euro/årsveckotimme
Gymnastik	2 237,63
Hälsokunskap	2 450,61
Bildkonst	2 573,32
Musik	2 573,32

I beräkningarna har man utgått från att gruppstorleken för kurser som avläggs enligt lärokursen för vuxna i genomsnitt omfattar sju studerande. Lönekostnaderna per studerande uppgår då för fyra kurser till 1 404,98 euro, inklusive bikostnader. Gruppstorleken antas vara tämligen liten, eftersom personer som inte fyllt 18 år enligt lagstiftningen kan antas till gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna endast av särskilda skäl som hänför sig till den sökande. För studerande som inlett gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna efter att de fyllt 18 år är de aktuella kurserna inte obligatoriska, och utbildningsanordnaren behöver därmed inte ordna dessa kurser. Då man räknar med att antalet studerande som före 18 års ålder inlett gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna är 1 330, uppskattas besparingen uppgå till ca 0,62 miljoner euro årligen, då det antas att en studerande avlägger kurserna i fråga under en treårsperiod. I beräkningen har endast de direkta lönekostnaderna och lönebikostnaderna för en kurs beaktats. Besparingar kan uppkomma också i samband med kostnaderna för förnödenheter, service och lokaler.

Studerande vid en internatskola får finansiering enligt priset per enhet för gymnasieutbildning för unga oavsett i vilken ålder de inlett studierna och om de studerar enligt lärokursen för unga eller vuxna. Kostnadsbesparingen för gymnasieutbildning som ordnas i internatform är för 4 kursers del uppskattningsvis 0,07 miljoner euro. Eftersom besparingens inverkan på priset per enhet för gymnasieutbildning i internatform endast är ca en procent, lönar det sig inte att ändra det nuvarande priset per enhet eftersom nya separata priser per enhet gör finansieringssystemet svårare och orsakar extra arbetsmoment, varvid den ekonomiska nyttan blir liten. Därmed är den totala besparingen utan studerande vid internatskolor 0,553 miljoner euro.

Ändringen av lärokursen påverkar också beräkandet av priset per enhet som föreskrivs om i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Beloppet på den nuvarande finansieringen påverkas av om de studerande är under eller över 18 år när de inleder gymnasieutbildningen. Priset per enhet för dem som inlett studierna när de var över 18 år är 58 procent av priset per enhet för dem som inlett studierna när de var under 18 år, med undantag för dem som studerar vid en internatskola. Kurserna som avlagts i ämnesundervisning omvandlas till kalkylerade studerande och beaktas i antalet som inlett studierna när de är över 18 år, varvid priset per enhet för ämnesundervisningen i praktiken är 58 procent av priset per enhet för dem som inlett studierna när de var under 18 år. Inom den nuvarande finansieringen beaktas inte att kostnaderna för utbildningsanordnarna i stället för av åldern de facto påverkas mer av om studierna bedrivs enligt en lärokurs för unga eller vuxna. Inom gymnasieutbildningen uppkommer 66 procent av de kostnader som berättigar till statsandel till följd av lönekostnaderna för undervisningen. Framöver ska priset per enhet inte grunda sig på åldern vid vilken studierna inleds utan på om studierna bedrivs enligt en lärokurs för unga eller vuxna. Nedan illustreras skillnaderna i utbildningens omfattning enligt en lärokurs för unga respektive vuxna.

RP 206/2016 rd

Undervisningsmängden för lärokursen för unga och vuxna för närvarande

	Lärokursen för unga	Lärokursen för vuxna
Kurser minst	75 kurser	44 (48 för dem som inlett studierna under 18 år)
Undervisning i snitt/kurs	38 timmar	28 timmar
Närundervisning/lektion	minst 45 min	minst 40 min

Priset per enhet för dem som avlägger lärokursen för vuxna någon annanstans än vid en internatskola är enligt förslaget framöver det samma för studerande som inlett studierna när de är under och över 18 år och i fråga om ämnesundervisningen. I beräkningen har man uppskattat att antalet studerande som avlade lärokursen för vuxna och hade inlett gymnasieutbildning när de var under 18 år och som var grunden för 2014 års statsandelsfinansiering var ca 1 180 studerande, när de som studerar vid internatskolor inte beaktas.

Nuvarande elevantalet för lärokursen för vuxna enligt Statistikcentralens uppgifter 20.9.2014 och helhetsfinansieringsnivå beräknad utgående från detta

	Helhetsfinansieringsnivå	Antal studerande
Inlett studierna efter att de fyllt 18 år	23,1 miljoner euro.	6 900
Inlett studierna före de fyllt 18 år	8,2 miljoner euro.	1 330
SAMMANLAGT	31,2 miljoner euro.	8 230

I tabellen har man använt Statistikcentralens studerandeantal per 20.9.2014. De kalkylerade studerandeantalen för ämnesundervisningen för läsåret 2013-2014 är tagna från Utbildningsstyrelsens datainsamling. Helhetsfinansieringsnivån har beräknats genom att multiplicera antalet studerande med priserna per enhet för 2016. Studerandeantalen i tabellen innefattar de studerande som var närvarande för högst fjärde gången i statistikföringen 20.9.2014, eftersom finansiering betalas för högst 4 års tid.

Om besparingen gjordes genom att sänka priset per enhet för dem som avlägger lärokursen för vuxna från 100 procent till 58 procent i fråga om dem som inlett studier när de var under 18 år skulle priset per enhet för vuxna sjunka alldeles för mycket, eftersom minimikursantalet ändras från 48 kurser till 4 kurser, dvs. antalet kurser minskar med ca 8 procent. På grund av detta föreslås att helhetsfinansieringen för lärokursen för vuxna minskas endast till den del besparingar uppskattas uppstå i fråga om lönekostnaderna för 4 kurser. Därmed föreslås att finansieringsnivån för lärokursen för vuxna beräknas så att den nuvarande helhetsfinansieringen för lärokursen för vuxna minskas med 0,55 miljoner euro och därmed skapas ett nytt pris per enhet för lärokursen för vuxna. Om den nuvarande finansieringen minskas med 0,55 miljoner euro är den nya finansieringen 30,7 miljoner euro. När detta delas på 8230 studerande blir det nya priset per enhet för en studerande 3 731 euro. För närvarande är priset per enhet för dem som är över 18 år 3 340 euro, dvs. den nya finansieringsnivån för lärokursen för vuxna skulle vara ca 11 % högre än den nuvarande finansieringsnivån för dem som är över 18 år, men på motsvarande sätt avsevärt lägre än finansieringsnivån för dem som inlett lärokursen för vuxna när de var under 18 år. Eftersom den nuvarande finansieringen för dem som är över 18 år är 58 procent av det genomsnittliga priset per enhet, skulle det nya priset per enhet för lärokursen för vuxna vara 65 procent av det genomsnittliga priset per enhet.

RP 206/2016 rd

När priserna per enhet beräknas tillämpas även för studerande i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning samma bestämmelse som för den övriga gymnasieutbildningen enligt vilken priset per enhet är 58 procent för dem som inlett studierna när de fyllt 18 år. När finansieringen framöver för dem som studerar enligt läroplanen avsedd för vuxenutbildning är 65 procent av det genomsnittliga priset per enhet, gäller detta även undervisning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning. En höjning av finansieringsnivån för undervisning som är avsedd för vuxna är motiverad eftersom antalet kurser är det samma för alla i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning, även om undervisningens längd varierar så att den för unga är i genomsnitt 38 timmar per kurs och för vuxna i genomsnitt 28 timmar per kurs.

Den nya finansieringen som beviljas en enskild utbildningsanordnare för dem som studerar enligt en lärokurs för vuxna skiljer sig från den nuvarande beroende på hur många av studerandena hos utbildningsanordnaren som har börjat studera före respektive efter att ha fyllt 18 år. Enligt förslaget träder ändringen av finansieringen i kraft från den 1 januari 2018, medan ändringen av gymnasielagen träder i kraft den 1 augusti 2017 för nya studerandes del. Eftersom de faktiska kostnaderna sjunker stegvis i och med att nya studerande inleder studierna ska totalfinansieringen minska stegvis så att besparingen är 261 000 euro år 2018, medan den stiger till 446 000 euro år 2019 och från år 2020 når totalbesparingen sitt fulla belopp på 553 000 euro. Av helhetsbesparingen är ca 321 000 euro kommunens finansieringsandel och 232 000 euro statens finansieringsandel.

För de utbildningsanordnare vilkas totalfinansieringsnivå för gymnasieutbildningens del (unga respektive vuxna) på grund av ändringen sjunker med över 5 procent från nuvarande finansieringsnivå reserveras behovsprövad finansiering för att sökas av utbildningsanordnarna så att den maximala kompensationen 2018 uppgår till 67 procent och 2019 till 33 procent av minskningen i finansieringen.

Propositionen beräknas i sin helhet medföra besparingar på ca 2,3 miljoner euro. Summorna har preciserats efter att åtgärdsprogrammet för minskning av kommunernas uppgifter och skyldigheter utarbetades, vilket innebär att en del av summorna avviker från de besparingar som presenterats i programmet. Av besparingarna hänförs sig ca 1,34 miljoner euro till den grundläggande utbildningen, ca 0,73 miljoner euro till gymnasieutbildningen och ca 0,24 miljoner euro till yrkesutbildningen. Uppskattningsvis 1,56 miljoner euro av besparingarna riktar sig direkt till kommunerna. För statens del är kostnadsbesparingen 0,74 miljoner euro. År 2017 är besparingen på moment 29.10.30 (Statsandel och -understöd för den allmänbildande utbildningens omkostnader) 0,074 miljoner euro, år 2018 ökar besparingen till 0,184 miljoner euro, år 2019 är besparingen 0,261 miljoner euro och från år 2020 0,306 miljoner euro. Besparingen på moment 28.90.30 (Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen) är 0,34 miljoner euro från år 2017 och besparingen på moment 29.20.30 (Statsandel och statsunderstöd för yrkesutbildningens driftskostnader) är 0,1 miljoner euro från år 2017. Besparingarna år 2017 beaktas i den kompletterande budgetpropositionen för 2017.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Propositionen har vissa konsekvenser för myndigheternas verksamhet. Utbildningsstyrelsen måste revidera grunderna för läroplanen för gymnasieutbildning för vuxna 2015, till den del det i propositionen föreslås att specialbestämmelserna om studerande som inlett sina studier före 18 års ålder ska slopas. Alternativt måste en kompletterande föreskrift meddelas om saken.

I och med propositionen minskas undervisningen i konst- och färdighetsämnen, vilka innefattar gymnastik, musik och bildkonst samt hälsokunskap, för personer som inlett gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna innan de fyllt 18 år. Utbildningsanordnarna kan dock erbjuda valfria kurser i dessa läroämnen.

Genom att behörighetsvillkoret för en kurator utvidgas kan man förbättra tillgången till kuratorer och därigenom garantera att alla skolor och läroanstalter har tillgång till kuratorstjänster. Propositionen förväntas underlätta rekryteringen av kuratorer med lämplig utbildning och lämpligt kunnande.

Över lag medför propositionen en minskning av det administrativa arbetet både inom kommunernas förvaltning och hos utbildningsanordnarna. Propositionen ger både kommunerna och utbildningsanordnarna större rörelsefrihet än tidigare och möjligheter att mer flexibelt planera och ordna utbildningen och elevvården i enlighet med de lokala behoven och det aktuella läget.

4.3 Konsekvenser för barn och barnfamiljer

Propositionen måste bedömas också med avseende på barn och barnfamiljer. I och med att 7 § i gymnasielagen ändras kommer kurserna i konst- och färdighetsämnen samt hälsokunskap att vara valfria för de studerande som avlägger gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna. Målet med gymnasiets obligatoriska kurs i hälsokunskap har varit att fördjupa den hälsokunskap som den studerande tillägnat sig i den grundläggande utbildningen och förståelsen för främjandet av hälsa och välbefinnande. Syftet med kursen har också varit att den studerande ska lära sig att identifiera och bedöma förutsättningarna för hälsa i sitt eget liv, den närmaste omgivningen och miljön samt i det samhälleliga beslutsfattandet. De nämnda läroämnena studeras i större omfattning inom den grundläggande utbildningen, och i gymnasiet har det varit obligatoriskt att avlägga bara en kurs i dessa ämnen. Det faktum att kursen i hälsokunskap och i konst- och färdighetsämnen inte längre ska vara obligatorisk bedöms inte som helhet medföra någon olägenhet med avseende på skoltrivseln för personer som inlett gymnasieutbildning för vuxna före 18 års ålder eller med avseende på deras förutsättningar att dra försorg om sitt välbefinnande. Utbildningsanordnarna kan i fortsättningen förväntas erbjuda undervisning i dessa ämnen såsom valfria kurser.

Ändringarna av gymnasielagen och lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet kan leda till minskad antagning av personer som är yngre än 18 år till gymnasieutbildning för vuxna. I samband med propositionen har man dock inte för avsikt att ändra undervisningsministeriets förordning om grunderna för antagning av studerande i gymnasieutbildningen, utan personer under 18 år ska fortsättningsvis kunna antas till gymnasieutbildning för vuxna av särskilda skäl som hänför sig till den sökande. I gymnasierna ska man noggrant ta hänsyn till hur vägande särskilda skäl som föreligger vid antagningen. Avsikten är emellertid att personer under 18 år i regel ska avlägga gymnasieutbildningen enligt lärokursen för ungdomar.

Enligt den gällande lagen är behörighetsvillkoret för uppgiften som kurator åtminstone behörighet enligt 6 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005), vilket innebär yrkeshögskoleexamen inom hälsovård och det sociala området med inriktning på det sociala området (socionom). Det gällande behörighetsvillkoret har kritiserats och betraktats som alltför snävt. I praktiken har kuratorns uppgifter skötts också av personer med annan utbildning. I propositionen föreslås det att kuratorns behörighetsvillkor ska ändras så att en person med lämplig högskoleutbildning, som innefattar eller utöver vilken personen

avlagt ämnesstudier i socialt arbete, ska vara behörig för uppgiften som kurator. Behörighetsvillkoret för den ansvariga kuratorn ska fortsättningsvis utgöras av socialarbetarbehörighet.

Regeringen har som mål att öka flexibiliteten när det gäller behörighetskraven inom den offentliga sektorn, och regeringen anser att man ska avstå från detaljerade och snäva behörighetsvillkor för kommunernas personal. Behörighetsvillkoren för uppgifter som hör till utövningen av offentlig makt ska fortsättningsvis regleras i lag, men i övrigt ska man avstå från att ta in bestämmelser om utbildningskraven på lagnivå, förutsatt att det inte finns särskilt vägande skäl till det. Avsikten är att behörighetsvillkoren ska förnyas så att behörighetsvillkoret för sådana sakkunniguppgifter som kräver utbildning på högre nivå i regel ska vara högskoleexamen.

I skolorna och läroanstalterna finns det barn och unga med många olika slags problem som berör deras välbefinnande och inläring, varutöver det även finns utmanande familjesituationer. Därför behövs det yrkeskunniga kuratorer i skolorna och läroanstalterna. Även om propositionen innebär att behörighetsvillkoret för en kurator utvidgas, är syftet med propositionen att trygga tillgången till kuratorer med lämplig utbildning och erforderligt kunnande. Då behörighetsvillkoret medger större flexibilitet än förut kan man förbättra tillgången till kuratorer och därigenom garantera att kuratorstjänster tillhandahålls i samtliga skolor och läroanstalter. För barn, unga och familjer är det viktigt att få hjälp av en yrkeskunnig kurator snabbt och på så nära håll som möjligt.

För den ansvariga kuratorns del ska behörighetsvillkoret däremot inte ändras, eftersom den ansvariga kuratorn i sitt arbete ofta möter barn och unga som uppvisar svåra symtom eller lever i svåra förhållanden. Samarbetet med barnskyddet och andra aktörer som tillhandahåller tjänster avsedda att främja barns och ungas välbefinnande är således centralt. Därför är det viktigt att den ansvariga kuratorn är en person med socialarbetarbehörighet, som har omfattande kännedom om de tjänster och stödsystem vars syfte är att främja välbefinnandet bland barn och unga.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisnings- och kulturministeriet. Ett åtgärdsprogram för minskning av kommunernas uppgifter och skyldigheter har utarbetats inom ramen för ett projekt som inletts av finansministeriet. Ministeriet har även tillsatt en beredningsgrupp för att koordinera genomförandet av programmet. Projektperioden löpte ut vid utgången av mars 2016. Den aktuella regeringspropositionen grundar sig på det nämnda åtgärdsprogrammet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utkastet till regeringsproposition sändes till 41 remissinstanser den 13 september 2016. Dessutom lades utkastet till regeringsproposition ut på undervisnings- och kulturministeriets webbplats för att alla som vill lämna ett yttrande ska ha möjlighet att göra det.

Det kom in sammanlagt 44 yttranden från följande aktörer: social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, Regionförvaltningsverket i Östra Finland, Regionförvaltningsverket i Lappland, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland; svenska enheten för bildningsväsendet, Regionförvaltningsverket i Norra Finland, barnombudsmannens byrå, Utbildningsstyrel-

sen, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Institutet för hälsa och välfärd, dataombudsmannens byrå, Esbo stad, Helsingfors stad, Kitee stad, Villmanstrand stad, Kors-holm kommun, Närpes stad, Uleåborg stad, Rovaniemi stad, Tammerfors stad, Åbo stad, Vörå kommun, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur samkommun, Akava ry, Il-takoulujen liitto IKLO ry, Skolkuratorer rf, Centralförbundet för Barnskydd, Undervisnings-sektorns Fackorganisation OAJ, Pro Lukio ry, Bildningsarbetsgivarna rf, Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Fin-lands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Kommunförbund, Finlands Gymna-sistförbund, Finlands närvårdar- och primärskötarförbund SuPer, Finlands Psykologförbund, Finlands Rektorer rf, Finlands socialpsykologer, Finlands Föräldraförbund, Högskoleutbildade Samhällsvetare, Privatskolornas förbund, Sosiaalialan AMK-verkosto, professorer i soci-alspsykologi vid universiteten i Finland.

Enligt remissyttrandena anses de föreslagna lagändringarna till stora delar vara positiva och motiverade. Åtgärderna för att förbättra kommunekonomin samt utvidga undervisnings- och utbildningsanordnarnas prövningsrätt ansågs vara viktiga mål. Yttrandena betonade att det är skäl att fortsätta avregleringen och att utvärdera utbildningsanordnarnas skyldigheter kritiskt. Därtill förde man fram förslag gällande detta. Samtidigt betonades tryggheten av tillgången och kvaliteten i synnerhet i fråga om elev- och studerandevårdstjänsterna samt uppföljning av ändringarna i lagstiftningen och genomförandet av kostnadsbesparingarna. I yttrandena konstaterades att det på förhand är svårt att bedöma hur de uppskattade kostnadsbesparingarna ut-faller.

I fråga om elev- och studerandevården betonade yttrandena i synnerhet tvärspektoriella aspekter samt betydelsen av elevvårdens sakkunskap och av ett gemensamt elevvårdsarbete. Ett orosmoment i de lindrigare behörighetsvillkoren för kuratorer ansågs vara hur man framö-ver tryggar tillräcklig kunskap om socialområdet i tjänsterna. Flera remissinstanser ansåg att bestämmelsen om skyldigheten att utarbeta en plan för att skydda eleverna och studerande mot våld, mobbning och trakasserier bör bevaras i utbildningslagarna och slopas från elev- och stu-derandevårdslagen.

En del remissinstanser ansåg att rektorns befogenheter i disciplinärenden inte borde utvidgas, medan en del önskade att befogenheterna utvidgas även i den grundläggande utbildningen. Yttrandena framhävde vikten av gymnasieutbildningen för vuxna i förebyggandet av utslag-ning. Flera remissinstanser ansåg att finansieringen av utbildning som förbereder för gymnasi-utbildning bör vara den samma i undervisning som riktas till unga och till vuxna.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till statens budgetproposition för år 2017 och avses bli behandlad i samband med den.

Regeringen har lämnat till riksdagen en proposition med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt änd-ring av lagen om fritt bildningsarbete (RP 177/2016). I propositionen föreslås att 24 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras. Ändringarna som fö-reslås i denna proposition och i nämnda proposition bör sammanjämkas när propositionerna behandlas.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om grundläggande utbildning

29 §. Rätt till en trygg studiemiljö. I denna paragraf garanteras rätten till en trygg studiemiljö inom den grundläggande utbildningen. För att trygga denna rätt är utbildningsanordnaren enligt paragrafens 3 mom. skyldig att utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbing och trakasseri. Bestämmelser om samma plan finns också i 13 § i lagen om elev- och studerandevård (1287/2103). Enligt den nämnda paragrafen ska utbildningsanordnaren utarbeta en elevhälsoplan, som ska innefatta bl.a. en plan för hur de studerande ska skyddas mot våld, mobbing och trakasserier. Det är emellertid tillräckligt att bestämmelser om den aktuella planen i fortsättningen ingår bara i lagen om elev- och studerandevård. Parallell reglering är onödig, och därför föreslås det att bestämmelsen om den nämnda planen ska strykas ur lagen om grundläggande utbildning (628/1998).

1.2 Gymnasielagen

7 §. Undervisningens omfattning och innehåll. I paragrafens 2 mom. regleras omfattningen av och innehållet i gymnasiets lärokurs. Enligt 9 § i statsrådets förordning (942/2014) om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i den utbildning som avses i gymnasielagen (629/1998) omfattar timfördelningen för gymnasieutbildningen för ungdomar sammanlagt minst 75 kurser. Enligt 10 § i samma förordning omfattar timfördelningen för den gymnasieutbildning som är avsedd för vuxna minst 44 kurser. I den gällande lagen konstateras det att kurserna i konst- och färdighetsämnen samt hälsokunskap är valfria för studerande som inleder sin gymnasieutbildning efter att ha fyllt 18 år. I praktiken betyder detta att ungdomar som före 18 års ålder har inlett gymnasiestudier enligt läroplanen för vuxna utöver de obligatoriska 44 kurserna måste avlägga en kurs i gymnastik, en kurs i hälsokunskap och två kurser i bildkonst eller musik eller en kurs i vartdera av de två sist nämnda ämnena.

Finansieringen av gymnasieutbildningen regleras i 24 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009). För gymnasiernas del beräknas priserna per enhet separat för studerande som har inlett sina studier före 18 års ålder och för studerande som har inlett sina studier efter att ha fyllt 18 år. Vid beräkandet av priset per enhet för studerande som har inlett sina studier efter att ha fyllt 18 år, beaktas enligt 24 § 1 mom. i den ovan nämnda lagen 58 procent av antalet studerande. Enligt 7 mom. i samma paragraf är priset per enhet för dessa studerande 58 procent av det per studerande bestämda pris per enhet som fastställts för utbildningsanordnaren i fråga. Detta gäller dock inte studerande som får gymnasieutbildning vid en internatskola. Finansieringen för studerande som inlett sina studier före 18 års ålder är således betydligt högre.

Finansieringen av gymnasieutbildningen är alltså beroende av vid vilken ålder de studerande inlett sina studier. Priset per enhet för en studerande som före 18 års ålder inlett gymnasiestudier enligt lärokursen för vuxna är detsamma som priset per enhet för en studerande som studerar enligt lärokursen för ungdomar, trots att den som före 18 års ålder inlett studier enligt lärokursen för vuxna måste avlägga bara fyra extra kurser i konst- och färdighetsämnen jämfört med den som inlett studierna efter 18 års ålder. Detta kan inte betraktas som ändamålsenligt, utan det är lämpligare att finansieringen fastställs utgående från om gymnasiestudierna avläggs enligt lärokursen för ungdomar eller lärokursen för vuxna, oavsett den studerandes ålder. Av denna anledning föreslås det att den aktuella paragrafen ska ändras så att kurserna i

konst- och färdighetsämnen och hälsokunskap ska vara frivilliga för alla studerande som avlägger gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna. Denna ändring väntas inte ha någon väsentlig inverkan på verksamheten vid läroanstalterna eftersom exempelvis studier i hälsokunskap för tillfället är populära.

I anknytning till detta föreslås att 24 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ändras så att finansieringen för dem som inlett studierna när de fyllt 18 år blir bättre. Då priserna per enhet beräknas enligt paragrafens 1 mom. ska det antal studerande som studerar i gymnasieutbildning för vuxna eller utbildning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning i fortsättningen viktas med koefficienten 0,65. Detta gäller dock inte studerande som får utbildning vid en internatskola. Vidare föreslås det att 24 § 7 mom. i samma lag ska ändras så att priset per enhet för en studerande i gymnasieutbildning för vuxna eller utbildning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning ska vara 65 procent av det pris per enhet som bestämts per studerande för utbildningsanordnaren i fråga. För närvarande är den nämnda procentsatsen 58. Detta gäller dock inte studerande som får utbildning vid en internatskola.

21 §. Rätt till en trygg studiemiljö. I denna paragraf garanteras rätten till en trygg studiemiljö inom gymnasieutbildningen. För att trygga denna rätt är utbildningsanordnaren enligt paragrafens 3 mom. skyldig att utarbeta en plan för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasseri. Bestämmelser om samma plan finns också i 13 § i lagen om elev- och studerandevård. Enligt den nämnda paragrafen ska utbildningsanordnaren utarbeta en elevhälsoplan, som ska innefatta bl.a. en plan för hur de studerande ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier. Det är emellertid tillräckligt att bestämmelser om den aktuella planen i fortsättningen ingår bara i lagen om elev- och studerandevård. Parallell reglering är onödig, och därför föreslås det att bestämmelsen om den nämnda planen ska strykas ur gymnasielagen.

26 a §. Förfarandet i disciplinärenden och verkställighet av disciplinära straff. Enligt paragrafens 5 mom. ska beslut om avstängning från läroanstalten eller uppsägning från elevhemmet och beslut om avstängning från studierna fattas av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren. I enlighet med utbildningsanordnarens beslut får även läroanstaltens rektor bestämma att en skriftlig varning ska ges. Detta förfarande har emellertid betraktats som långsamt och byråkratiskt, och det ger inte i alla situationer utbildningsanordnaren möjligheter att reagera tillräckligt snabbt. Därför föreslås det att paragrafen ska ändras så att beslut om avstängning från läroanstalten för viss tid, uppsägning från elevhemmet samt tilldelande av en skriftlig varning ska fattas av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren eller, i enlighet med utbildningsanordnarens beslut, av rektorn. Denna bestämmelse ger utbildningsanordnaren möjlighet att med hjälp av en instruktion delegera beslutanderätt till rektorn. Därmed möjliggörs smidigare praxis än förut. Genom möjligheten till ändringssökande tillgodoses de studerandes rättsskydd fortsättningsvis tillräckligt väl. Enligt 34 a § i gymnasielagen har en studerande rätt att anföra besvär hos förvaltningsdomstolen över avstängning för viss tid eller över en skriftlig varning.

1.3 Lagen om grundläggande yrkesutbildning

28 §. Rätt till en trygg studiemiljö. I denna paragraf garanteras den studerande rätt till en trygg studiemiljö. För att trygga denna rätt är utbildningsanordnaren enligt paragrafens 3 mom. skyldig att utarbeta en plan för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasseri. Utbildningsanordnaren ska även verkställa planen och övervaka att den iakttas och genomförs. Bestämmelser om samma plan finns också i 13 § i lagen om elev- och studerandevård (1287/2103). Enligt den nämnda paragrafen ska utbildningsanordnaren utarbeta en elevhälsoplan, som ska innefatta bl.a. en plan för hur de studerande ska skyddas mot våld, mobbning

och trakasserier. Det är emellertid tillräckligt att bestämmelser om den aktuella planen i fortsättningen ingår bara i lagen om elev- och studerandevård. Parallell reglering är onödig, och därför föreslås det att bestämmelsen om den nämnda planen ska strykas ur lagen om grundläggande yrkesutbildning.

35 a §. *Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt i disciplinärenden.* I paragrafens 1 mom. finns bestämmelser om beslutsfattandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt i disciplinärenden. Enligt den gällande paragrafen är det rektorn som fattar beslut om att ge en studerande en skriftlig varning. Beslut om indragning och återställande av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhemmet samt om avhållande från studier fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. Förfarandet i anslutning till avstängning för viss tid och uppsägning från elevhemmet har emellertid betraktats som långsamt och byråkratiskt, och det ger inte i alla situationer utbildningsanordnaren möjligheter att reagera tillräckligt snabbt. Därför föreslås det att momentet ska ändras så att beslut om avstängning från läroanstalten för viss tid eller uppsägning från elevhemmet ska kunna fattas förutom av det behöriga kollegiala organet även av läroanstaltens rektor. Syftet är att förenkla det administrativa förfarandet för avstängning för viss tid och uppsägning från elevhemmet, så att flexiblare praxis möjliggörs. Genom möjligheten till ändringssökande tillgodoses de studerandes rättsskydd fortsättningsvis tillräckligt väl. Enligt 44 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning har den studerande rätt att på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996) anföra besvär hos förvaltningsdomstolen över ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i lagen och som gäller bl.a. skriftlig varning till en studerande, avstängning av en studerande för viss tid eller uppsägning från elevhem. I övrigt föreslås paragrafens 1 mom. vara förenligt med den gällande lagen.

Med stöd av hänvisningsbestämmelserna kommer den föreslagna ändringen att beröra också lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) bestäms det nämligen att bestämmelserna om förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt i disciplinärenden i 35 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning hör till de bestämmelser om den studerandes rättigheter och skyldigheter som ska tillämpas på utbildning enligt lagen i fråga.

1.4 Lagen om elev- och studerandevård

7 §. *Elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster.* Det föreslås att bestämmelsen om kuratorns behörighet i paragrafens 2 mom. ska ändras. Enligt den gällande lagen är behörighetsvillkoret för uppgiften som kurator åtminstone behörighet enligt 6 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005), vilket innebär yrkeshögskoleexamen inom hälsovård och det sociala området med inriktning på det sociala området (socionom).

Enligt 14 § i socialvårdslagen (1301/2014) ska som kommunal socialservice sörjas för bland annat ordnande av elevvård enligt vad som föreskrivs i lagen om elev- och studerandevård. Därmed utgör kuratorsservicen socialservice. Lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården upphävdes från den 1 maj 2016. I 2 § i lagen som upphäver detta (287/2016) konstateras att om det i annan lagstiftning hänvisas till den upphävda lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården, ska lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården tillämpas i stället för den lagen. Eftersom kuratorsservicen utgör socialservice föreskrivs om kuratorns behörighet för närvarande i praktiken i 8 § den nya lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015). Enligt den paragrafen beviljar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården på ansökan en person som i Finland har avlagt en lämplig yrkeshögskoleexamen inom det sociala området rätt att utöva

RP 206/2016 rd

socionomyrket som legitimerad yrkesutbildad person. Därmed är behörighetsvillkoret för kuratorer fortfarande socionomexamen.

Behörighetsvillkoret för kuratorer har kritiserats för att vara alltför snävt. I praktiken har kuratorns uppgifter skötts också av personer med annan utbildning än sådan som anknyter till yrkespersoner inom socialvården. Innan lagen om elev- och studerandevård stiftades var enligt 11 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården en person med lämplig utbildning behörig för uppgiften som kurator.

Regeringen har förbundit sig att se över behörighetsvillkoren inom den offentliga sektorn. Enligt regeringsprogrammet ska behörighetsvillkoren göras mer flexibla, så att det blir möjligt att ta hänsyn bl.a. till faktiskt kunnande och faktisk lämplighet. Avsikten är att frångå de detaljerade och snäva behörighetsvillkor som gällt för kommunernas personal. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för uppgifter som hör till utövningen av offentlig makt ska utfärdas genom lag, men i övrigt ska man avstå från att ta in bestämmelser om utbildningskraven på lagnivå, förutsatt att det inte finns särskilt vägande skäl till det. Avsikten är att behörighetsvillkoren ska förnyas så att behörighetsvillkoret för sådana sakkunniguppgifter som kräver utbildning på högre nivå i regel ska vara högskoleexamen.

I skolorna och läroanstalterna behövs gediget kunnande och yrkesskickliga kuratorer, vilket innebär att behörigheten och den utbildningsnivå som krävs för kuratorsuppgifterna även i fortsättningen ska regleras i lag.

Det föreslås att behörighetsvillkoren för kuratorer som avses i 7 § 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård ges en mer allmän utformning. För uppgiften som kurator ska det framöver räcka att personen har förutom en sådan lämplig yrkeshögskoleexamen inom det sociala området (socionom) som avses i 8 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården även en annan högskoleexamen som lämpar sig för uppgiften och som innefattar eller utöver vilken personen avlagt ämnesstudier i socialt arbete. Innan lagen om elev- och studerandevård trädde i kraft sköttes kuratorsuppgifterna exempelvis av personer med socialvetenskaplig utbildning, såsom socialpsykologer, sociologer samt utvecklingspsykologer (magistrar i statsvetenskap eller samhällsvetenskap) samt av pedagoger (pedagogie magistrar). Exempelvis dessa utbildningar ska även i fortsättningen kunna betraktas som lämpliga för kuratorer, förutsatt att studierna innefattar eller personen utöver dem avlagt ämnesstudier i socialt arbete. Det är i sista hand arbetsgivaren som bedömer om den sökande har lämplig utbildning för uppgiften eller inte.

Behörighetsvillkoret för den ansvariga kuratorn ska fortsättningsvis utgöras av socialarbetarbehörighet. När det gäller den ansvariga kuratorns behörighet hänvisas i den gällande lagen till 3 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården, som innehåller bestämmelser om socialarbetarbehörighet. Såsom ovan redan konstaterats, eftersom lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården har upphävts och behörigheten för socialarbetare nuförtiden regleras i 7 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården, finns det skäl att justera ordalydelsen i 7 § i lagen om elev- och studerandevård i enlighet med detta. Behörighetsvillkoret för den ansvariga kuratorn ska inte ändras i fråga om sitt innehåll.

Den ansvariga kuratorn möter i sitt arbete ofta barn och unga som uppvisar svåra symtom eller lever i svåra förhållanden. Samarbetet med barnskyddet och andra aktörer som tillhandahåller tjänster avsedda att främja barns och ungas välbefinnande är således centralt. Därför är det viktigt att den ansvariga kuratorn är en person som har omfattande kännedom om de tjänster

och stödsystem vars syfte är att främja välbefinnandet bland barn och unga. Av denna anledning föreslås det att behörighetsvillkoret för den ansvariga kuratorns del ska bibehållas oförändrat.

8 §. Skol- och studerandehälsovård. I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om de uppgifter som hör till skol- och studerandehälsovårdstjänsterna samt om syftet med dessa tjänster. Syftet är bl.a. att främja och följa välbefinnandet i läroanstalten, främja och följa de studerandes sunda uppväxt och utveckling samt identifiera de studerandes behov av tidigt stöd. Inom skolhälsovården ska man dessutom stödja föräldrarnas och vårdnadshavarnas välbefinnande och fostringsarbete. Dessa uppgifter och målsättningar motsvarar i praktiken det som bestäms om skolhälsovård och studerandehälsovård i 16 och 17 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Lagstiftningen kan förenklas genom eliminering av överlappande reglering. Därför föreslås det att 8 § 2 mom. i lagen om elev- och studerandevård ska upphävas.

10 §. Social- och hälsovårdstjänster för att stödja undervisningen och utbildningen i specialläroanstalter. I 10 § i lagen om elev- och studerandevård finns bestämmelser om social- och hälsovårdstjänster som ordnas för att stödja undervisningen och utbildningen i specialläroanstalter. Dessa hör inte till de tjänster som är avsedda att främja de studerandes uppväxt, utveckling och välbefinnande, utan det är fråga om andra social- och hälsovårdstjänster som uttryckligen ordnas i syfte att stödja undervisningen och utbildningen. Anordnandet av dessa tjänster regleras i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) och i lagen om privat socialservice (922/2011).

I 10 § 1 mom. i den gällande lagen om elev- och studerandevård ges s.k. upprätthållare av specialskolor och specialläroanstalter möjlighet att ordna hälso- och sjukvårdstjänster för sina studerande genom att göra en anmälan om saken till regionförvaltningsverket. Av dessa skolor och läroanstalter krävs därmed inte ett sådant tillstånd till detta som förutsätts i lagen om privat hälso- och sjukvård. I paragrafens 2 mom. konstateras det att ordnandet av privat socialservice och anmälningsförfarandet i samband med det regleras i lagen om privat socialservice (922/2011). I paragrafens 4 mom. konstateras det att utbildningsanordnaren ska se till att de som arbetar med elevhälsa enligt 1 och 2 mom. har tillgång till behövliga databehandlingstjänster för att den information som uppkommer i arbetet på lämpligt sätt ska kunna behandlas och lagras i särskilda delregister för elevhälsa som är avsedda att användas av yrkesutbildade personer.

Det föreslås att paragrafen ska ändras så att dess 2 och 4 mom. upphävs. I 2 mom. hänvisas det bara till lagen om privat socialservice. Denna lag ska alltid iakttas i de situationer där specialskolor eller specialläroanstalter ordnar socialvårdstjänster för sina elever. Momentet är närmast av informativ karaktär och det kan därför strykas ur lagen. Också paragrafens 4 mom. är till sitt innehåll av informativ karaktär. Databehandlingen inom social- och hälsovården regleras i de speciallagar som berör social- och hälsovården, och det aktuella 4 mom. innehåller inga nya eller kompletterande bestämmelser.

Eftersom två av paragrafens fyra moment ska strykas, föreslås det av lagstiftningstekniska skäl att hela paragrafens ska skrivas om. De moment som kvarstår i paragrafen, dvs. 1 och 3 mom., blir oförändrade i fråga om sin ordalydelse 1 och 2 mom.

12 §. Elevhälsan i välfärdsplanen för barn och unga. I 12 § finns bestämmelser om vilka uppgifter som ska ingå i den välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § i barnskyddslagen (417/2007). Planen ska innehålla uppgifter bl.a. om elevhälsans målsättning och de centrala principerna för det lokala arbetssättet, en uppskattning av det totala behovet av elevhälsa och

av de elevhälsotjänster som är tillgängliga, åtgärderna för en förstärkt generell inriktad elevhälsa och för ett förstärkt tidigt stöd till de studerande, samt uppgifter om genomförandet och uppföljningen av planen och om utvärderingen av elevhälsans kvalitet.

Denna paragraf har ansetts vara invecklad i fråga om sitt innehåll, och i anslutning till minskningen av kommunernas uppgifter föreslås det att paragrafens ordalydelse ska ändras så att välfärdsplanen för barn och unga ska innehålla uppgifter bara om hur elevhälsoverksamheten genomförs i de läroanstalter som är belägna i kommunen. Denna formulering är enklare och ger den som utarbetar planen, dvs. kommunen, mer rörelsefrihet när det gäller att bedöma vilka uppgifter det finns behov av att ta in i planen. Kommunen ska i större utsträckning i enlighet med de lokala behoven och det aktuella läget kunna pröva vilka uppgifter som ska införas i planen.

13 §. Elevhälsoplan. I 13 § finns bestämmelser om den elevhälsoplan som utbildningsanordnaren ska utarbeta och om dess innehåll. Enligt paragrafens 1 mom. ska planen ses över inom ett år efter det att den välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § har setts över. I propositionen föreslås det att paragrafen ska ändras så att kravet på att planen ska ses över inom ett år efter det att välfärdsplanen för barn och unga har setts över ska strykas. Det föreslås alltså att kravet på översyn av planen inom en bestämd tid ska slopas. Utbildningsanordnarna ska i fortsättningen kunna se över sina planer enligt egen prövning och i enlighet med de lokala behoven. Genom ändringen förenklas såväl lagstiftningen som utbildningsanordnarnas arbete.

14 §. Elevhälsogrupper. Enligt 2 mom. i denna paragraf ska en sektorsövergripande elevhälsogrupp för läroanstalten svara för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av elevhälsan vid läroanstalten. Läroanstaltens elevhälsogrupp leds av en representant som utsetts av utbildningsanordnaren. Denna paragraf har kritiserats för att utbildningsanordnarna ofta också har många andra grupper med uppgifter som i många avseenden överlappar elevhälsogruppens uppgifter. Elevhälsogruppens uppgifter kunde alldeles väl skötas också av någon annan grupp vid läroanstalten. Därför föreslås det att paragrafens ordalydelse ska ändras så att det bestäms att en sektorsövergripande elevhälsogrupp för läroanstalten eller någon annan sektorsövergripande grupp vid läroanstalten som lämpar sig för uppgiften ska svara för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av elevhälsan vid läroanstalten. Till elevhälsogruppens centrala uppgifter hör framför allt att främja den generellt inriktade elevhälsan. Därför är det viktigt att det finns en specifik grupp vid varje läroanstalt. Genom att avstå från kravet på att det uttryckligen ska finnas en särskild elevhälsogrupp vid varje läroanstalt är det möjligt att underlätta och skapa ökad flexibilitet i utbildningsanordnarnas arbete utan att göra avkall på de målsättningar som uppställts i lagen om elev- och studerandevård.

1.5 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

24 §. Priserna per enhet för gymnasier. Det föreslås att 1 mom. ändras så att när priset per enhet beräknas för studerande som studerar i gymnasieutbildning för vuxna eller undervisning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning, ska priset per enhet viktas med koefficienten 0,65, men undantag för studerande vid internatskolor. Det nuvarande finansieringssystemet beaktar inte att utbildningsanordnarnas kostnader de facto påverkas mer av om man studerar enligt lärokursen för unga eller vuxna än av åldern. Framdeles ska priset per enhet inte grunda sig på åldern vid vilken studierna inleds utan på huruvida studierna bedrivs enligt en för unga eller vuxna avsedd lärokurs.

Det föreslås att 7 mom. ändras så att det nya priset per enhet för vuxna är 65 procent av det pris per enhet och studerande som fastställts för utbildningsanordnaren i fråga. Studerande vid

en internatskola får finansiering enligt priset per enhet för gymnasieutbildning för unga oavsett i vilken ålder de inlett studierna och om de studerar enligt lärokursen för unga eller vuxna.

När priserna per enhet beräknas har man även för studerande i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning tillämpat samma bestämmelse som för den övriga gymnasieutbildningen enligt vilken priset per enhet är 58 procent för dem som inlett studierna när de fyllt 18 år. Det föreslås att lagen ska föreskriva om detta på samma sätt som för närvarande. När finansieringen framöver för dem som studerar enligt lärokursen avsedd för vuxenutbildning är 65 procent av det pris per enhet och studerande som bestämts för utbildningsanordnaren i fråga, gäller detta även undervisning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning.

Enligt förslaget ska 9 mom. ändras med stöd av motiveringen enligt paragrafens 1 mom. Dessutom korrigeras hänvisningen till 20 § 3 mom. i gymnasielagen till en hänvisning till 20 § 4 mom.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Med anledning av denna regeringsproposition krävs preciseringar både i gymnasieförordningen (810/1998) och i statsrådets förordning om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i den utbildning som avses i gymnasielagen (942/2014).

I 1 § 2 mom. i gymnasieförordningen bestäms det att en studerande som deltar i undervisning avsedd för vuxna och som har inlett studierna innan han eller hon har fyllt 18 år ska delta i undervisning i gymnastik och hälsokunskap samt konst- och färdighetsämnen. Eftersom det i denna regeringsproposition föreslås att 7 § i gymnasielagen ska ändras så att dessa ämnen ska vara valfria för studerande som avlägger gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna, ska 1 § 2 mom. i förordningen ändras till denna del.

Enligt 15 § 2 mom. i gymnasieförordningen anses en studerande som har fyllt 18 år ha inlett studierna som yngre än 18 år, om den studerande fortsätter de studier som han eller hon inlett som yngre än 18 år i undervisning som ordnas av samma eller en annan utbildningsanordnare, och dessa studier inte har varit avbrutna under minst ett år. I och med att gymnasieutbildningens innehåll och även dess finansiering i fortsättningen ska fastställas enbart utgående från om gymnasieutbildningen avläggs enligt lärokursen för ungdomar eller enligt lärokursen för vuxna, finns det inte längre något behov av denna definition. Därför kan 15 § 2 mom. i gymnasieförordningen upphävas.

I 10 § 8 mom. i statsrådets förordning om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i den utbildning som avses i gymnasielagen bestäms det att en studerande som före 18 års ålder inlett gymnasiestudier enligt lärokursen för vuxna ska avlägga minst en kurs i gymnastik, en kurs i hälsokunskap och två kurser i bildkonst eller musik eller en kurs i vardera av de två sist nämnda ämnena. Eftersom det i propositionen föreslås att 7 § i gymnasielagen ska ändras så att kurserna i dessa ämnen ska vara valfria för alla som avlägger gymnasieutbildning enligt lärokursen för vuxna, ska detta moment upphävas.

Därtill måste ändringar göras i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1766/20009) till den del den föreskriver om beräkandet av priset per enhet för gymnasier. Enligt den gällande bestämmelsen beaktas inte de som inlett studierna efter att de fyllt 18 år. Vid beräkandet av nyckeltalet beaktas framöver inte de som studerar enligt lärokursen för vuxna. Detta orsakar endast små förändringar i beräkandet av nyckeltalet för utbildningsanordnaren.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Ändringen av 7 § i gymnasielagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017. Enligt förslaget ingår i ikraftträdandet en övergångsbestämelse enligt vilken den lag som gällde när denna lag träder i kraft tillämpas på studerande som inlett gymnasieutbildning innan denna lag trädde i kraft. Därmed gäller ändringen studerande som inleder studierna i augusti 2017 och därefter. Ändringen av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreslås träda i kraft den 1 januari 2018. Ett senare ikraftträdandedatum ger utbildningsanordnarna möjlighet att planera sin verksamhet och ansöka om det planerade tidsbundna understödet för att jämna ut verkningarna av systemändringen. Vid beräkandet av priset per enhet för gymnasier som avses i 24 § 1 mom. i lagen används enligt förslaget år 2018 och 2019 studerandeantal som uppskattats av undervisnings- och kulturministeriet som studerandeantal för gymnasieutbildning för vuxna och utbildning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning, eftersom priserna per enhet för gymnasier beräknas på basis av utgifterna som uppkommit året före året som föregick fastställandet av priserna per enhet. Enligt förslaget görs utvärderingen på basis av uppgifter som samlas av Statistikcentralen och Utbildningsstyrelsen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 29 § i lagen om grundläggande utbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 29 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1267/2013, som följer:

29 §

Rätt till en trygg studiemiljö

I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och fostrande samtal och de tillhörande förfaringssätten och ge anvisningar för hur planen ska användas. Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för läroplanen ta in bestämmelser om hur planen ska utarbetas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av gymnasielagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gymnasielagen (629/1998) 7 § 2 mom., 21 § 3 mom. och 26 a § 5 mom., sådana de lyder, 7 § 2 mom. i lag 454/2001 samt 21 § 3 mom. och 26 a § 5 mom. i lag 1268/2013, som följer:

7 §

Undervisningens omfattning och innehåll

I gymnasietets lärokurs ingår, enligt vad som bestäms eller föreskrivs med stöd av 10 §, modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematisk-naturvetenskapliga studier, humanistisk-samhällsvetenskapliga studier, religion eller livsåskådningskunskap, gymnastik och andra konst- och färdighetsämnen samt hälsokunskap. I de studier som nämns i detta moment kan enligt vad som föreskrivs med stöd av 10 § ingå lärokurs av olika omfattning. För en studerande som avlägger gymnasieutbildningen enligt den lärokurs som föreskrivs för vuxna är konst- och färdighetsämnena samt hälsokunskapen frivilliga. Utbildningsanordnaren kan enligt en särskild utbildningsuppgift som bestämts med stöd av 4 § avvika från bestämmelserna i detta moment.

21 §

Rätt till en trygg studiemiljö

I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och de tillhörande förfaringssätten och ge anvisningar för hur planen ska användas. Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för läroplanen ta in bestämmelser om hur planen ska utarbetas.

26 a §

Förfarandet i disciplinärenden och verkställighet av disciplinära straff

Beslut om avstängning från läroanstalten, uppsägning från elevhemmet, avstängning från studierna samt tilldelande av en skriftlig varning fattas av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren eller, i enlighet med utbildningsanordnarens beslut, av rektorn.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Det 7 § 2 mom. som gällde när denna lag träder ikraft tillämpas på studerande som inlett gymnasieutbildning innan denna lag träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av 28 och 35 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) 28 § 3 mom. och 35 a § 1 mom., sådana de lyder, 28 § 3 mom. i lag 787/2014 och 35 a § 1 mom. i lag 951/2011, som följer:

28 §

Rätt till en trygg studiemiljö

Utbildningsanordnaren ska utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och för de tillhörande förfaringssätten. Utbildningsstyrelsen ska meddela föreskrifter om hur planen ska utarbetas.

35 a §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt i disciplinärenden

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av rektorn. Beslut om indragning och återställande av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhemmet samt om avhållande från studier fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. Beslut om avstängning för viss tid och uppsägning från elevhemmet kan fattas också av rektorn. I organet ska ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, elevvärderna, lärarna, arbetslivet och de studerande. Utbildningsanordnaren utser organets ordförande och övriga medlemmar för högst tre år i sänder. I ett ärende som gäller indragning och återställande av studierätten utser utbildningsanordnaren dessutom en representant för det ställe där den studerande får inläring i arbetet. Till ordförande för organet ska utses någon annan medlem än den som företräder de studerande. Den medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. Den medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig på organets möten. Organets röstberättigade medlemmar handlar under tjänsteansvar. Närmare beslut om organets sätt att arbeta och fatta beslut fattas av utbildningsanordnaren. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett gemensamt organ.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om elev- och studerandevård

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) 8 § 2 mom. samt
ändras 7 § 2 mom., 10 § och 12 §, 13 § 1 mom. och 14 § 2 mom., som följer:

7 §

Elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster

Som kurator kan verka en person som åtminstone avlagt en sådan högskoleexamen som avses i 8 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015), eller en person som avlagt en annan högskoleexamen som lämpar sig för uppgiften och som omfattar eller utöver vilken personen avlagt ämnesstudier i socialt arbete. Varje läroanstalt ska ha tillgång till tjänster som tillhandahålls av elevhälsans ansvariga kurator, som är en sådan yrkesutbildad person som avses i 7 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården, och tillgång till en psykologs tjänster.

10 §

Social- och hälsovårdstjänster för att stödja undervisningen och utbildningen i specialläroanstalter

Trots vad som föreskrivs i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) får en i 7 och 8 § i lagen om grundläggande utbildning avsedd utbildningsanordnare som har till uppgift att ordna utbildning för barn med de svåraste funktionsnedsättningarna och en i 20 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildningsanordnare ordna hälso- och sjukvårdstjänster för sina studerande för att stödja undervisningen och utbildningen. Utbildningsanordnaren ska lämna regionförvaltningsverket en anmälan som innehåller de uppgifter som avses i 4 § i lagen om privat hälso- och sjukvård. För verksamheten svarar en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som utsetts av utbildningsanordnaren och som ska vara godkänd av den tillsynsmyndighet som avses i den nämnda 4 §.

Utöver vad som föreskrivs i denna paragraf har de studerande vid de läroanstalter som avses i 1 mom. rätt till elevhälsa enligt denna lag.

12 §

Elevhälsan i välfärdsplanen för barn och unga

I den välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § i barnskyddslagen (417/2007) ska det tas in uppgifter om hur elevhälsoverksamheten genomförs i de läroanstalter som är belägna i kommunen.

RP 206/2016 rd

13 §

Elevhälsoplan

Utbildningsanordnaren svarar för att det för varje läroanstalt utarbetas en *elevhälsoplan* för hur elevhälsoverksamheten ska genomföras, utvärderas och utvecklas. Planen ska utarbetas i samverkan med läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Elevhälsoplanen kan också vara gemensam för två eller flera läroanstalter.

14 §

Elevhälsogrupper

En sektorsövergripande *elevhälsogrupp för läroanstalten* eller någon annan sektorsövergripande grupp vid läroanstalten som lämpar sig för uppgiften svarar för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av elevhälsan vid läroanstalten. Läroanstaltens elevhälsogrupp leds av en representant som utsetts av utbildningsanordnaren.

Denna lag träder i kraft 20 .

5.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 24 § 1, 7 och 9 mom., av dem 24 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1410/2014, som följer:

24 §

Priserna per enhet för gymnasier

Priserna per enhet för studerande vid gymnasier beräknas årligen på basis av de riksomfattande totalkostnader som alla utbildningsanordnare har orsakats av gymnasieutbildning under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms. När priserna per enhet beräknas beaktas emellertid inte utgifterna för undervisning utomlands eller studerande som får sådan undervisning. När priserna per enhet beräknas viktas de studerande som studerar i gymnasieutbildning för vuxna eller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning med koefficienten 0,65, med undantag av studerande som får utbildning vid en internatskola.

Om en studerande studerar i gymnasieutbildning för vuxna eller i utbildning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning är priset per enhet 65 procent av det per studerande bestämda priset per enhet för utbildningsanordnaren i fråga. Detta gäller dock inte studerande som får utbildning vid en internatskola. Undervisnings- och kulturministeriet kan på grundval av en särskild utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren eller av något annat särskilt skäl höja ett sådant pris per enhet som avses i detta moment.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om de grunder enligt vilka läroämnena som slutförs i enlighet med 20 § 4 mom. i gymnasielagen omvandlas till studerandeantal och beaktas i antalet sådana studerande som avses i 1 och 5 mom. i denna paragraf och som studerar i gymnasieutbildning för vuxna.

RP 206/2016 rd

Denna lag träder i kraft 20 .

År 2018 och 2019 används vid beräkandet av det pris per enhet för gymnasier som avses i 24 § 1 mom. i lagen studerandeantal som uppskattats av undervisnings- och kulturministeriet som studerandeantal för gymnasieutbildning för vuxna och utbildning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning.

Helsingfors den 20 oktober 2016

Statsministerns ställföreträdare, utrikesminister

Timo Soini

Undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen

1.

Lag

om ändring av 29 § i lagen om grundläggande utbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 29 § 3 mom., sådant det lyder i lag
1267/2013, som följer:

Gällande lydelse

29 §

Rätt till en trygg studiemiljö

I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasseri samt verkställa planen och övervaka att den iakttas och genomförs. I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och fostrande samtal och de tillhörande förfaringssätten och ge anvisningar för hur planen ska användas. Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för läroplanen ta in bestämmelser om hur planerna ska utarbetas.

Föreslagen lydelse

29 §

Rätt till en trygg studiemiljö

I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och fostrande samtal och de tillhörande förfaringssätten och ge anvisningar för hur planen ska användas. Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för läroplanen ta in bestämmelser om hur planen ska utarbetas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av gymnasielagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gymnasielagen (629/1998) 7 § 2 mom., 21 § 3 mom. och 26 a § 5 mom., sådana de lyder, 7 § 2 mom. i lag 454/2001 samt 21 § 3 mom. och 26 a § 5 mom. i lag 1268/2013, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

7 §

Undervisningens omfattning och innehåll

Undervisningens omfattning och innehåll

I gymnasietets lärokurs ingår, enligt vad som bestäms eller föreskrivs med stöd av 10 §, modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematisk-naturvetenskapliga studier, humanistisk-samhällsvetenskapliga studier, religion eller livsåskådningskunskap, gymnastik och andra konst- och färdighetsämnen samt hälsokunskap. I de studier som nämns i detta moment kan enligt vad som föreskrivs med stöd av 10 § ingå lärokursen av olika omfattning. För en studerande som har inlett gymnasieutbildningen sedan han eller hon fyllt 18 år är konst- och färdighetsämnena samt hälsokunskapen frivilliga. Utbildningsanordnaren kan enligt en särskild utbildningsuppgift som bestämts med stöd av 4 § avvika från bestämmelserna i detta moment.

I gymnasietets lärokurs ingår, enligt vad som bestäms eller föreskrivs med stöd av 10 §, modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematisk-naturvetenskapliga studier, humanistisk-samhällsvetenskapliga studier, religion eller livsåskådningskunskap, gymnastik och andra konst- och färdighetsämnen samt hälsokunskap. I de studier som nämns i detta moment kan enligt vad som föreskrivs med stöd av 10 § ingå lärokursen av olika omfattning. För en studerande som *avlägger gymnasieutbildningen enligt den lärokurs som föreskrivs för vuxna* är konst- och färdighetsämnena samt hälsokunskapen frivilliga. Utbildningsanordnaren kan enligt en särskild utbildningsuppgift som bestämts med stöd av 4 § avvika från bestämmelserna i detta moment.

21 §

21 §

Rätt till en trygg studiemiljö

Rätt till en trygg studiemiljö

I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasserier samt verkställa pla-

I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och de tillhörande förfaringssätten och ge anvis-

nen och övervaka att den iakttas och genomförs. I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och de tillhörande förfaringsätten och ge anvisningar för hur planen ska användas. Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för läroplanen ta in bestämmelser om hur planerna ska utarbetas.

26 a §

Förfarandet i disciplinärenden och verkställighet av disciplinära straff

Beslut om avstängning från läroanstalten eller uppsägning från elevhemmet och beslut om avstängning från studierna fattas av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren. *I enlighet med ett beslut av utbildningsanordnaren får även läroanstaltens rektor bestämma att en skriftlig varning ska ges.*

ningar för hur planen ska användas. Utbildningsstyrelsen ska i grunderna för läroplanen ta in bestämmelser om hur *planen* ska utarbetas.

26 a §

Förfarandet i disciplinärenden och verkställighet av disciplinära straff

Beslut om avstängning från läroanstalten, uppsägning från elevhemmet, avstängning från studierna *samt tilldelande av en skriftlig varning* fattas av det behöriga kollegiala organet hos utbildningsanordnaren *eller, i enlighet med utbildningsanordnarens beslut, av rektorn.*

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Det 7 § 2 mom. som gällde när denna lag träder ikraft tillämpas på studerande som inlett gymnasieutbildning innan denna lag träder i kraft.*

3.

Lag

om ändring av 28 och 35 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) 28 § 3 mom. och 35 a § 1 mom., sådana de lyder, 28 § 3 mom. i lag 787/2014 och 35 a § 1 mom. i lag 951/2011, som följer:

Gällande lydelse

28 §

Rätt till en trygg studiemiljö

I samband med att läroplanen utarbetas ska utbildningsanordnaren utarbeta en plan för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasseri samt verkställa planen och övervaka att den iakttas och genomförs. Utbildningsanordnaren ska utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och för de tillhörande förfaringssätten. Utbildningsstyrelsen ska meddela föreskrifter om hur dessa planer ska utarbetas.

35 a §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt i disciplinärenden

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av rektorn. Beslut om indragning och återställande av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhemmet samt om avhållande från studier fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. I organet ska ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, elevvården, lärarna, arbetslivet och de studerande. Utbildningsanordnaren utser orga-

Föreslagen lydelse

28 §

Rätt till en trygg studiemiljö

Utbildningsanordnaren ska utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och för de tillhörande förfaringssätten. Utbildningsstyrelsen ska meddela föreskrifter om hur *planen* ska utarbetas.

35 a §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten samt i disciplinärenden

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av rektorn. Beslut om indragning och återställande av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från elevhemmet samt om avhållande från studier fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. *Beslut om avstängning för viss tid och uppsägning från elevhemmet kan fattas också av rektorn.* I organet ska ingå representanter för åtminstone utbildningsan-

RP 206/2016 rd

nets ordförande och övriga medlemmar för högst tre år i sänder. I ett ärende som gäller indragning och återställande av studierätten utser utbildningsanordnaren dessutom en representant för det ställe där den studerande får inläring i arbetet. Till ordförande för organet ska utses någon annan medlem än den som företräder de studerande. Den medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. Den medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig på organets möten. Organets röstberättigade medlemmar handlar under tjänsteansvar. Närmare beslut om organets sätt att arbeta och fatta beslut fattas av utbildningsanordnaren. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett gemensamt organ.

ordnaren, elevvården, lärarna, arbetslivet och de studerande. Utbildningsanordnaren utser organets ordförande och övriga medlemmar för högst tre år i sänder. I ett ärende som gäller indragning och återställande av studierätten utser utbildningsanordnaren dessutom en representant för det ställe där den studerande får inläring i arbetet. Till ordförande för organet ska utses någon annan medlem än den som företräder de studerande. Den medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. Den medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig på organets möten. Organets röstberättigade medlemmar handlar under tjänsteansvar. Närmare beslut om organets sätt att arbeta och fatta beslut fattas av utbildningsanordnaren. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett gemensamt organ.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om elev- och studerandevård

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) 8 § 2 mom. samt
ändras 7 § 2 mom., 10 § och 12 §, 13 § 1 mom. och 14 § 2 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

7 §

Elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster

Elevhälsans psykolog- och kuratorstjänster

Behörighetsvillkor för kurator är minst behörighet enligt 6 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005). Varje läroanstalt ska ha tillgång till tjänster som tillhandahålls av elevhälsans ansvariga kurator, som ska ha behörighet enligt 3 § i den lagen, och tillgång till en psykologs tjänster.

Som kurator kan verka en person som åtminstone avlagt en sådan högskoleexamen som avses i 8 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015), eller en person som avlagt en annan högskoleexamen som lämpar sig för uppgiften och som omfattar eller utöver vilken personen avlagt ämnesstudier i socialt arbete. Varje läroanstalt ska ha tillgång till tjänster som tillhandahålls av elevhälsans ansvariga kurator, som är en sådan yrkesutbildad person som avses i 7 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården, och tillgång till en psykologs tjänster.

8 §

8 §

Skol- och studerandehälsovård

Skol- och studerandehälsovård

Syftet med skol- och studerandehälsovårdstjänsterna enligt hälso- och sjukvårdslagen är att

(2 mom. upphävs)

*1) främja och följa välbefinnandet i läroanstalten samt en sund och trygg studiemiljö,
2) främja och följa de studerandes sunda uppväxt och utveckling, välbefinnande och studieförmåga,*

3) identifiera de studerandes behov av tidigt stöd och anordna det stöd som behövs samt hänvisa till vård och undersökningar.

RP 206/2016 rd

Gällande lydelse

10 §

Social- och hälsovårdstjänster för att stödja undervisningen och utbildningen i specialläroanstalter

Trots vad som föreskrivs i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) får en i 7 och 8 § i lagen om grundläggande utbildning avsedd utbildningsanordnare som har till uppgift att ordna utbildning för barn med de svåraste funktionsnedsättningarna och en i 20 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildningsanordnare ordna hälso- och sjukvårdstjänster för sina studerande för att stödja undervisningen och utbildningen. Utbildningsanordnaren ska lämna regionförvaltningsverket en anmälan som innehåller de uppgifter som avses i 4 § i lagen om privat hälso- och sjukvård. För verksamheten svarar en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som utsetts av utbildningsanordnaren och som ska vara godkänd av den tillsynsmyndighet som avses i den nämnda 4 §.

I lagen om privat socialservice (922/2011) föreskrivs det om ordnande av privat socialservice och om anmälningsförfarandet i samband med det.

Utöver vad som föreskrivs i denna paragraf har de studerande vid de läroanstalter som avses i 1 mom. rätt till elevhälsa enligt denna lag.

En utbildningsanordnare som avses i 1 mom. ska se till att de som arbetar med elevhälsa enligt 1 och 2 mom. har tillgång till behövliga databehandlingstjänster för att den information som uppkommer i arbetet på lämpligt sätt ska kunna behandlas och lagras i särskilda delregister för elevhälsa som är avsedda att användas av de ovan avsedda yrkesutbildade personerna.

12 §

Elevhälsan i välfärdsplanen för barn och unga

I den välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § i barnskyddslagen (417/2007) ska följande uppgifter om elevhälsan tas

Föreslagen lydelse

10 §

Social- och hälsovårdstjänster för att stödja undervisningen och utbildningen i specialläroanstalter

Trots vad som föreskrivs i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) får en i 7 och 8 § i lagen om grundläggande utbildning avsedd utbildningsanordnare som har till uppgift att ordna utbildning för barn med de svåraste funktionsnedsättningarna och en i 20 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildningsanordnare ordna hälso- och sjukvårdstjänster för sina studerande för att stödja undervisningen och utbildningen. Utbildningsanordnaren ska lämna regionförvaltningsverket en anmälan som innehåller de uppgifter som avses i 4 § i lagen om privat hälso- och sjukvård. För verksamheten svarar en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som utsetts av utbildningsanordnaren och som ska vara godkänd av den tillsynsmyndighet som avses i den nämnda 4 §.

Utöver vad som föreskrivs i denna paragraf har de studerande vid de läroanstalter som avses i 1 mom. rätt till elevhälsa enligt denna lag.

12 §

Elevhälsan i välfärdsplanen för barn och unga

I den välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § i barnskyddslagen (417/2007) ska *det tas in* uppgifter om *hur elevhälso-*

RP 206/2016 rd

Gällande lydelse

med:

1) elevhälsans målsättning och de centrala principerna för det lokala arbetssättet,

2) en uppskattning av det totala behovet av elevhälsa och av de elevhälsojänster, de assistenttjänster och den stöd- och specialundervisning som är tillgängliga,

3) åtgärderna för en förstärkt generellt inriktad elevhälsa och för ett förstärkt tidigt stöd till de studerande,

4) uppgifter om genomförandet och uppföljningen av planen och om utvärderingen av elevhälsans kvalitet.

13 §

Elevhälsoplan

Utbildningsanordnaren svarar för att det för varje läroanstalt utarbetas en elevhälsoplan för hur elevhälsoverksamheten ska genomföras, utvärderas och utvecklas. Planen ska utarbetas i samverkan med läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Elevhälsoplanen kan också vara gemensam för två eller flera läroanstalter. *Planen ska ses över inom ett år efter det att den välfärdsplan för barn och unga som avses i 12 § har setts över.*

14 §

Elevhälsogrupper

En sektorsövergripande *elevhälsogrupp* för läroanstalten svarar för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av elevhälsan vid läroanstalten. Läroanstaltens elevhälsogrupp leds av en representant som utsetts av utbildningsanordnaren.

Föreslagen lydelse

verksamheten genomförs i de läroanstalter som är belägna i kommunen.

13 §

Elevhälsoplan

Utbildningsanordnaren svarar för att det för varje läroanstalt utarbetas en elevhälsoplan för hur elevhälsoverksamheten ska genomföras, utvärderas och utvecklas. Planen ska utarbetas i samverkan med läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Elevhälsoplanen kan också vara gemensam för två eller flera läroanstalter.

14 §

Elevhälsogrupper

En sektorsövergripande *elevhälsogrupp* för läroanstalten eller någon annan sektorsövergripande grupp vid läroanstalten som lämpar sig för uppgiften svarar för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av elevhälsan vid läroanstalten. Läroanstaltens elevhälsogrupp leds av en representant som utsetts av utbildningsanordnaren.

Denna lag träder i kraft 20 .

5.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 24 § 1, 7 och 9 mom., av dem 24 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1410/2014, som följer:

Gällande lydelse

24 §

Priserna per enhet för gymnasier

Priserna per enhet för studerande vid gymnasier beräknas årligen på basis av de riksomfattande totalkostnader som alla utbildningsanordnare har orsakats av gymnasieutbildning under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms. När priserna per enhet beräknas beaktas emellertid inte utgifterna för undervisning utomlands eller studerande som får sådan undervisning. När priserna per enhet beräknas beaktas 58 procent av antalet studerande som inlett studierna efter att de fyllt 18 år.

För en studerande som har inlett studierna efter det att han eller hon fyllt 18 år är priset per enhet 58 procent av det per studerande bestämda priset per enhet för utbildningsanordnaren i fråga. Detta gäller dock inte studerande som får utbildning vid en internatskola. Undervisnings- och kulturministeriet kan på grundval av en särskild utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren eller av något annat särskilt skäl höja ett sådant pris per enhet som avses i detta moment.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs

Föreslagen lydelse

24 §

Priserna per enhet för gymnasier

Priserna per enhet för studerande vid gymnasier beräknas årligen på basis av de riksomfattande totalkostnader som alla utbildningsanordnare har orsakats av gymnasieutbildning under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms. När priserna per enhet beräknas beaktas emellertid inte utgifterna för undervisning utomlands eller studerande som får sådan undervisning. När priserna per enhet beräknas *viktas de studerande som studerar i gymnasieutbildning för vuxna eller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning med koefficienten 0,65, med undantag av studerande som får utbildning vid en internatskola.*

Om en studerande studerar i gymnasieutbildning för vuxna eller i utbildning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning är priset per enhet 65 procent av det per studerande bestämda priset per enhet för utbildningsanordnaren i fråga. Detta gäller dock inte studerande som får utbildning vid en internatskola. Undervisnings- och kulturministeriet kan på grundval av en särskild utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren eller av något annat särskilt skäl höja ett sådant pris per enhet som avses i detta moment.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs

RP 206/2016 rd

Gällande lydelse

om de grunder enligt vilka läroämnen som slutförs i enlighet med 20 § 3 mom. i gymnasielagen omvandlas till studerandeantal och beaktas i antalet sådana studerande som avses i 1 och 5 mom. i denna paragraf, vilka har inlett studierna efter det att de fyllt 18 år.

Föreslagen lydelse

om de grunder enligt vilka läroämnen som slutförs i enlighet med 20 § 4 mom. i gymnasielagen omvandlas till studerandeantal och beaktas i antalet sådana studerande som avses i 1 och 5 mom. i denna paragraf *och som studerar i gymnasieutbildning för vuxna.*

Denna lag träder i kraft 20 .

År 2018 och 2019 används vid beräkandet av priset per enhet för gymnasier som avses i 24 § 1 mom. i lagen studerandeantal som uppskattats av undervisnings- och kulturministeriet som studerandeantal för gymnasieutbildning för vuxna och utbildning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning.